

فیزیک ۲ (ریاضی)

فصل دوم: جریان الکتریکی و مدارهای جریان مستقیم عوامل مؤثر بر مقاومت الکتریکی، انواع مقاومت ها و کدگذاری

۱- مقاومت الکتریکی سیمی 6Ω است. $\frac{3}{4}$ سیم را بریده و کنار می گذاریم و $\frac{1}{4}$ باقی مانده را از دستگاهی عبور می دهیم تا آن را یکنواخت نازک کرده و طولش را به طول سیم اولیه برساند. با ثابت ماندن دما، مقاومت سیم جدید چند اهم می شود؟

متوسط مرجع: سراسری- ۱۳۹۹

۲۴ (۴)

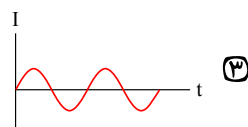
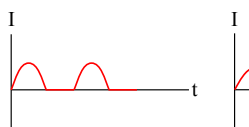
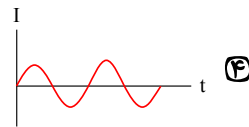
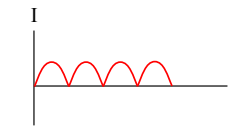
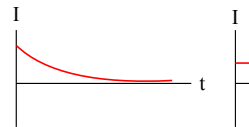
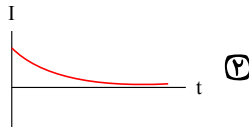
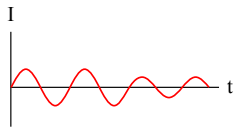
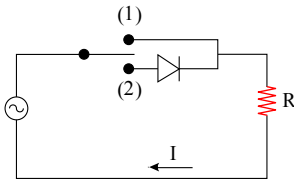
۱۸ (۳)

۱۲ (۵)

۹ (۱)

۲- در شکل زیر، ابتدا کلید در حالت (۱) قرار می گیرد و سپس در حالت (۲) قرار می گیرد. نمودار جریان الکتریکی به ترتیب به کدام صورت خواهد بود؟

متوسط مرجع: خارج از کشور- ۱۳۹۹

نیروی محرکه الکتریکی و مدارها - قاعده حلقه، مدار تک حلقه ای و افت پتانسیل در مقاومت

۳- یک ولت سنج به مقاومت $60k\Omega$ را به دوسر یک باتری با نیروی محرکه 6 ولت و مقاومت درونی 3Ω می بندیم. مرتبه بزرگی تعداد الکترونهایی که در هر دقیقه از این ولت سنج می گذرند، چقدر است؟ ($e = 1.6 \times 10^{-19} C$)

متوسط مرجع: سراسری- ۱۳۹۹

10^{19} (۴)

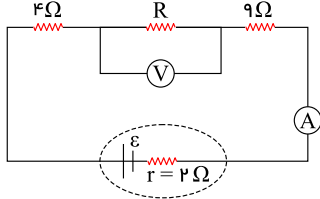
10^{18} (۳)

10^{17} (۵)

10^{16} (۱)

۴- در شکل زیر، ولت سنج و آمپر سنج آرمانی به ترتیب ۱۲ ولت و ۸/۰ آمپر را نشان می دهند. نیروی محرکه مولد چند ولت است؟

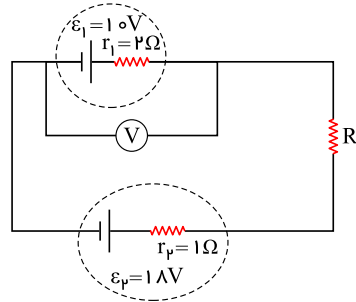
متوسط مرجع: سراسری - ۱۴۰۱

- ۱) ۳۶
- ۲) ۲۴
- ۳) ۱۸
- ۴) ۱۶

متوسط مرجع: سراسری - ۱۴۰۱

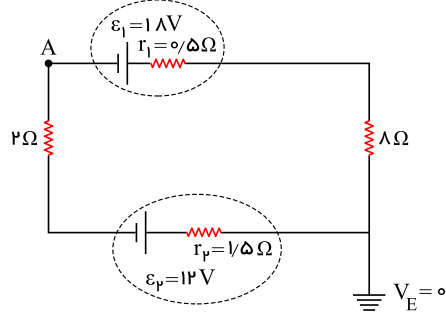
۵- در مدار زیر، ولت سنج آرمانی ۱۴V را نشان می دهد. اختلاف پتانسیل دو سر مقاومت R، چند ولت است؟

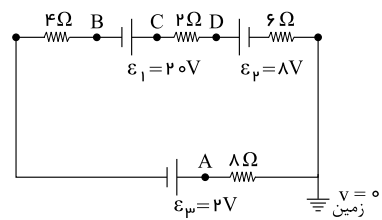
- ۱) ۴
- ۲) ۳
- ۳) ۲
- ۴) ۱

متوسط مرجع: سراسری - ۱۴۰۱

۶- در مدار زیر، پتانسیل نقطه A چند ولت است؟

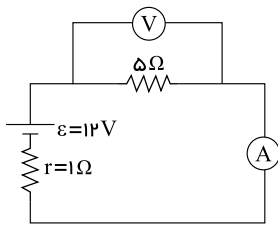
- ۱) ۲۲٫۲۵ -
- ۲) ۱۳٫۷۵ -
- ۳) ۱۳٫۷۵
- ۴) ۲۲٫۲۵

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۴۰۱

۷- با توجه به مدار الکتریکی زیر، پتانسیل کدام نقطه بیشتر است؟

- ۱) A
- ۲) B
- ۳) C
- ۴) D

۸- در شکل زیر، اگر جای آمپرسنج و ولتسنج عوض شود، کدام موارد درست است؟ (آمپرسنج و ولتسنج آرمانی فرض شوند).

متوسطمرجع: سراسری- ۱۴۰۲

- (الف) عددی که آمپرسنج نشان می دهد، $2A$ کاهش می یابد.
 (ب) عددی که ولتسنج نشان می دهد، $2V$ افزایش می یابد.
 (پ) اختلاف پتانسیل دو سر مقاومت 5 اهمی، $2V$ کاهش می یابد.

(۴) «الف»، «ب» و «پ»

(۳) «ب» و «پ»

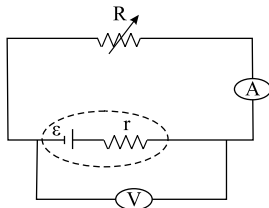
(۷) «الف» و «پ»

(۱) «الف» و «ب»

توان و انرژی توان منبع نیروی محرکه ی واقعی

۹- در مدار زیر، توان خروجی باتری به ازای جریان های $3A$ و $5A$ یکسان است. در حالتی که ولتسنج عدد صفر را نشان می دهد، آمپرسنج چند آمپر را نشان می دهد؟ (ولتسنج و آمپرسنج آرمانی فرض شود).

متوسطمرجع: سراسری- ۱۴۰۰

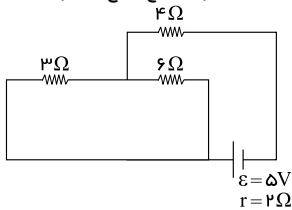
(۱) صفر

(۷) ۲

(۳) ۴

(۴) ۸

متوسطمرجع: خارج از کشور- ۱۴۰۱

۱۰- در مدار زیر، اگر به جای مقاومت 3Ω ، مقاومت 12Ω قرار گیرد، توان تولیدی باتری چند وات تغییر می کند؟

(۷) $\frac{5}{6}$

(۱) $\frac{5}{12}$

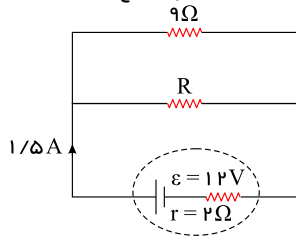
(۴) $\frac{100}{3}$

(۳) $\frac{100}{9}$

قاعدهٔ انشعاب، ترکیب مقاومت ها - به هم بستن متوالی، موازی یا ترکیبی مقاومت معادل

۱۱ - در شکل زیر، توان مصرفی مقاومت R ، چند وات است؟

متوسط مرجع: سراسری - ۱۴۰۱

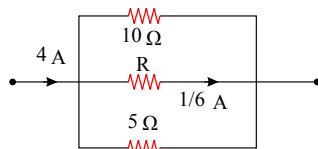

- ① ۴٫۵
- ② ۹
- ③ ۱۳٫۵
- ④ ۱۸

مدارهای ترکیبی

۱۲ - شکل زیر، قسمتی از یک مدار الکتریکی است. انرژی که در مدت ۲۵ دقیقه در مقاومت R مصرف می شود، چند کیلوژول است؟

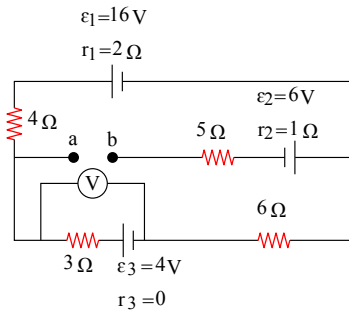
متوسط مرجع: سراسری - ۱۳۹۹

- ① ۴٫۸
- ② ۹٫۶
- ③ ۱۹٫۲
- ④ ۲۷٫۴

۱۳ - در مدار روبه رو، ولت سنج آرمانی چند ولت را نشان می دهد؟

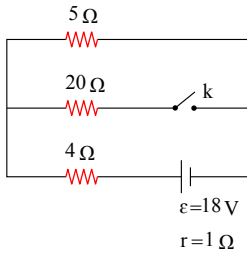
متوسط مرجع: سراسری - ۱۳۹۹

- ① ۰٫۶
- ② ۲٫۴
- ③ ۵٫۲
- ④ ۶٫۴

۱۴ - در مدار زیر، با بستن کلید، اختلاف پتانسیل دو سر مقاومت ۵ اهمی چگونه تغییر می کند؟

متوسط مرجع: سراسری - ۱۳۹۹

- ① ۸ ولت کاهش می یابد.
- ② ۸ ولت افزایش می یابد.
- ③ یک ولت کاهش می یابد.
- ④ یک ولت افزایش می یابد.

۱۵- یک مقاومت ۲۵ اهمی را به یک باتری می‌بندیم، جریان ۲A از آن عبور می‌کند. اگر یک مقاومت ۱۰۰ اهمی را با مقاومت ۲۵ اهمی موازی ببندیم، جریانی که در این حالت از مقاومت ۲۵ اهمی عبور می‌کند، ۱٫۹۲A می‌شود. توان خروجی باتری در مدار دوم چند وات بیشتر از توان خروجی باتری در مدار اول است؟

متوسط مرجع: سراسری- ۱۳۹۹

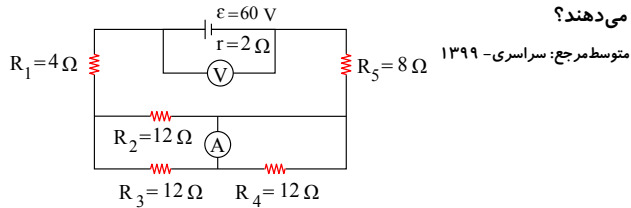
۲۴ (۴)

۱۵٫۲ (۳)

۴٫۸ (۲)

۲ (۱)

۱۶- در مدار زیر، ولت‌سنج آرمانی و آمپرسنج آرمانی چه اعدادی را نشان می‌دهند؟

متوسط مرجع: سراسری- ۱۳۹۹

۱٫۵A، ۵۴V (۱)

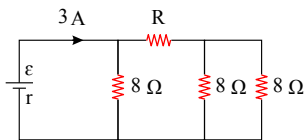
۱٫۵A، ۵۵V (۲)

۳A، ۵۴V (۳)

۳A، ۵۵V (۴)

متوسط مرجع: سراسری- ۱۳۹۹

۱۷- در شکل روبه‌رو، اختلاف پتانسیل دو سر مقاومت R ، ۱۲ ولت است، R چند اهم است؟

۴ (۱)

۶ (۲)

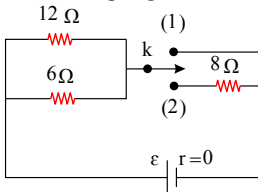
۸ (۳)

۱۲ (۴)

۱۸- در مدار شکل زیر، ابتدا کلید در حالت (۱) قرار دارد و توان خروجی باتری P_1 است. اگر کلید در حالت (۲) قرار گیرد، توان خروجی باتری P_2

متوسط مرجع: خارج از کشور- ۱۳۹۹

می‌شود. $\frac{P_2}{P_1}$ چقدر است؟

۲ (۱)

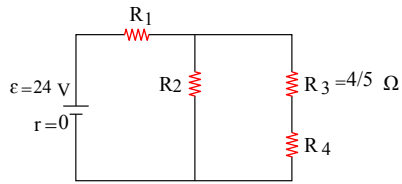
$\frac{2}{3}$ (۲)

$\frac{1}{2}$ (۳)

$\frac{1}{3}$ (۴)

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۳۹۹

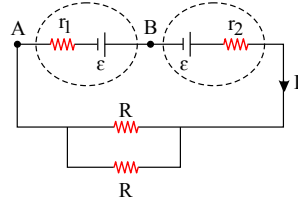
۱۹- در مدار زیر، توان مصرفی هریک از مقاومت‌ها یکسان است. جریان عبوری از مقاومت R_3 چند آمپر است؟

- ۱
- ۲
- ۳
- ۴

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۳۹۹

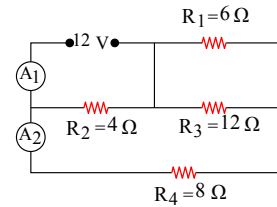
۲۰- در مدار زیر، اختلاف پتانسیل بین دو نقطه A و B برابر صفر است. کدام مورد درست است؟

- ۱ $R = 2r_1 = 2r_2$
- ۲ $R = 2(r_1 - r_2)$
- ۳ $R = r_1 = r_2$
- ۴ $R = r_1 - r_2$

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۳۹۹

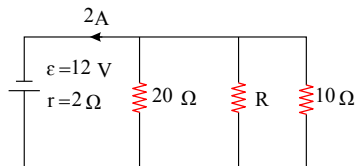
۲۱- در مدار زیر، آمپرسنج‌های آرمانی A_1 و A_2 به ترتیب چند آمپر را نشان می‌دهند؟

- ۱ ۱ و ۳
- ۲ ۱٫۵ و ۳
- ۳ ۱ و ۴
- ۴ ۱٫۵ و ۴

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۳۹۹

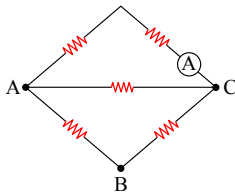
۲۲- در شکل زیر، در مقاومت R در هر دقیقه چند ژول انرژی مصرف می‌شود؟

- ۱ ۶۴۸
- ۲ ۵۲۶
- ۳ ۴۷۲
- ۴ ۳۸۴

۲۳- در شکل زیر، هریک از مقاومت‌ها، ۶ اهمی‌اند. یک باتری آرمانی یک بار بین دو نقطه A و B و بار دوم بین دو نقطه A و C بسته می‌شود. جریانی که آمپرسنج آرمانی نشان می‌دهد، در حالت دوم چند برابر حالت اول است؟

سخت‌مرجع: خارج از کشور- ۱۳۹۹

۱) $\frac{1}{3}$

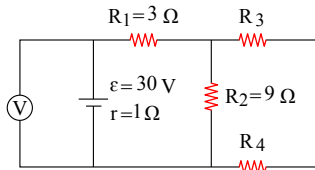
۲) $\frac{5}{2}$

۳) $\frac{5}{3}$

۴) ۳

۲۴- در مدار زیر، اگر ولت‌سنج آرمانی ۲۷ ولت را نشان دهد و توان مصرفی مقاومت R_4 برابر ۶ وات باشد، اندازه مقاومت R_3 چند اهم است؟

متوسط‌مرجع: خارج از کشور- ۱۳۹۹

۱) ۶

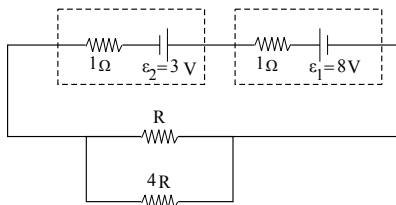
۲) ۹

۳) ۱۲

۴) ۱۸

متوسط‌مرجع: سراسری- ۱۴۰۰

۲۵- در مدار زیر، اختلاف پتانسیل دو سر باتری ϵ_2 برابر ۳٫۵ ولت است. توان مصرفی مقاومت R چند وات است؟

۱) ۱٫۶

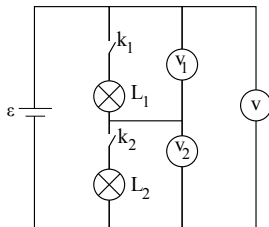
۲) ۲٫۵

۳) ۳٫۲

۴) ۱٫۵

۲۶- در شکل زیر، ولت‌سنج‌ها آرمانی هستند و هر دو لامپ روشن است. اگر کلید k_1 را قطع کنیم، کدامیک از ولت‌سنج‌ها صفر را نشان می‌دهد؟

سخت‌مرجع: سراسری- ۱۴۰۰

۱) V_1

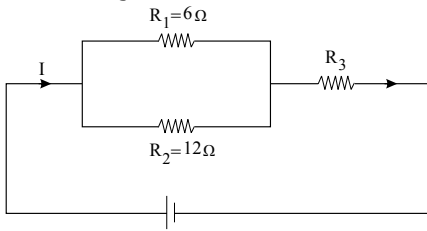
۲) V_2

۳) V و V_1

۴) V و V_2

۲۷- شکل زیر یک مدار الکتریکی را نشان می‌دهد. اگر توان مصرفی مقاومت R_3 ، ۶ برابر توان مصرفی مقاومت R_2 باشد، R_3 چند اهم است؟

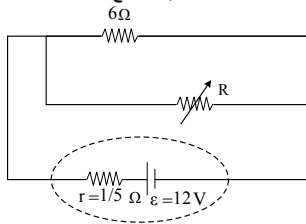
متوسط مرجع: سراسری- ۱۴۰۰

- ۱۸ (۱)
- ۱۲ (۲)
- ۸ (۳)
- ۶ (۴)

۲۸- در شکل زیر، اگر مقاومت متغیر از صفر به 18Ω افزایش یابد، اختلاف پتانسیل الکتریکی دو سر باتری از چند ولت به چند ولت تغییر می‌کند؟

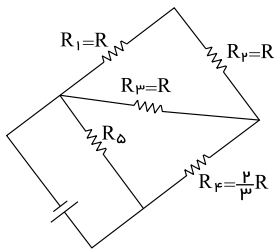
متوسط مرجع: سراسری- ۱۴۰۰

- ۶ به ۱۲ (۱)
- ۹ به ۱۲ (۲)
- صفر به ۶ (۳)
- صفر به ۹ (۴)

۲۹- در مدار زیر، توان مصرفی مقاومت R_3 ، $\frac{1}{3}$ توان مصرفی مقاومت R_5 است. مقاومت معادل مدار چند برابر R است؟

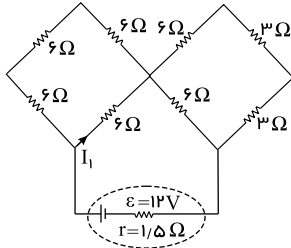
سخت مرجع: سراسری- ۱۴۰۰

- $\frac{8}{3}$ (۱)
- $\frac{4}{3}$ (۲)
- $\frac{2}{3}$ (۳)
- $\frac{1}{3}$ (۴)

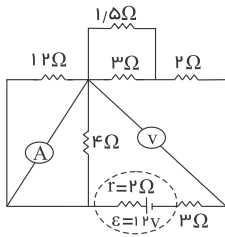
۳۰- در مدار مطابق شکل زیر، I_1 چند آمپر است؟

متوسط مرجع: سراسری- ۱۴۰۰

- ۰٫۳ (۱)
- ۰٫۶ (۲)
- ۰٫۹ (۳)
- ۱٫۲ (۴)

۳۱- در مدار روبه‌رو، آمپرسنج آرمانی و ولت‌سنج آرمانی چه عددهایی را نشان می‌دهند؟ متوسط‌مرجع: خارج از کشور- ۱۴۰۰

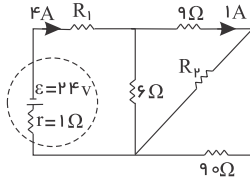
۴,۸V و ۰,۸A (۲)

۲,۴V و ۰,۸A (۱)

۶V و ۱,۵A (۴)

۴,۵V و ۱,۵A (۳)

متوسط‌مرجع: خارج از کشور- ۱۴۰۰

۳۲- در شکل روبه‌رو، توان الکتریکی مصرفی مقاومت R_p چند وات است؟

۹,۸ (۱)

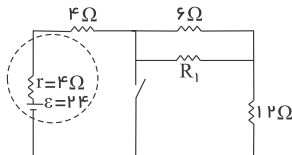
۸,۱ (۲)

۷,۲ (۳)

۳,۶ (۴)

متوسط‌مرجع: خارج از کشور- ۱۴۰۰

۳۳- در شکل زیر، با بستن کلید، اختلاف پتانسیل الکتریکی دو سر باتری ۴۰ درصد کاهش می‌یابد. R_1 چند اهم است؟

۳ (۱)

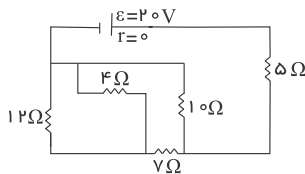
۶ (۲)

۱۲ (۳)

۱۸ (۴)

متوسط‌مرجع: خارج از کشور- ۱۴۰۰

۳۴- در مدار روبه‌رو، شدت جریان عبوری از مقاومت ۴ اهمی چند آمپر است؟

۱ (۱)

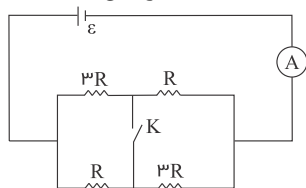
۳/۴ (۲)

۱/۲ (۳)

۱/۴ (۴)

۳۵- در مدار شکل زیر، آمپرسنج آرمانی ۱,۲ آمپر را نشان می‌دهد. اگر کلید را وصل کنیم، از مسیر کلید، جریان الکتریکی چند آمپر می‌گذرد؟

سخت‌مرجع: خارج از کشور- ۱۴۰۰

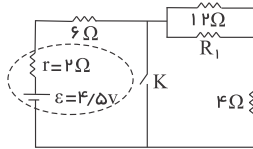
۰,۲ (۱)

۰,۴ (۲)

۰,۶ (۳)

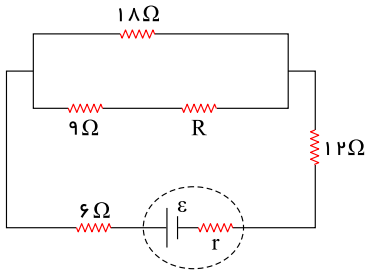
۰,۸ (۴)

۳۶- در شکل زیر، با بستن کلید، اختلاف پتانسیل الکتریکی دو سر مقاومت ۶ اهمی دو برابر می‌شود. R_1 چند اهم است؟ متوسط مرجع: خارج از کشور- ۱۴۰۰

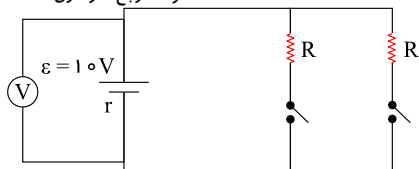
- ① ۲٫۴
- ② ۳
- ③ ۶
- ④ ۸٫۲

۳۷- در شکل زیر، اختلاف پتانسیل الکتریکی مقاومت‌های 18Ω و 12Ω با هم برابر است. R چند اهم است؟ متوسط مرجع: سراسری- ۱۴۰۱

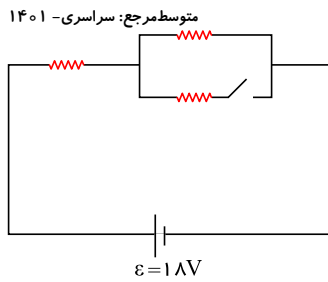
- ① ۳۶
- ② ۲۷
- ③ ۱۸
- ④ ۱۲

۳۸- در مدار زیر، هنگامی که فقط یکی از کلیدها بسته باشد، ولت‌سنج آرمانی عدد ۶ ولت را نشان می‌دهد. اگر هر دو کلید بسته باشند، ولت‌سنج چند ولت را نشان می‌دهد؟ متوسط مرجع: سراسری- ۱۴۰۱

- ① $\frac{15}{7}$
- ② ۳
- ③ $\frac{30}{7}$
- ④ ۸

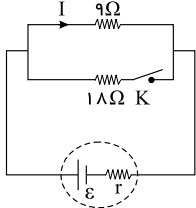
۳۹- در شکل زیر، هر سه مقاومت مشابه‌اند. اگر کلید را وصل کنیم، توان مصرفی مدار ۹ وات تغییر می‌کند. هر یک از مقاومت‌ها چند اهم است؟ متوسط مرجع: سراسری- ۱۴۰۱

- ① ۱۸
- ② ۱۲
- ③ ۹
- ④ ۶

۴۰- در شکل زیر، I برابر $2A$ است. اگر کلید را قطع کنیم، جریان الکتریکی عبوری از مقاومت $9\ \Omega$ اهمی، $25A$ را افزایش می‌یابد. مقاومت درونی مولد، چند اهم است؟

متوسط مرجع: خارج از کشور- ۱۴۰۱

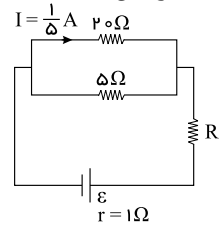
$$\frac{3}{2} \text{ (B)}$$

$$\frac{2}{3} \text{ (A)}$$

$$3 \text{ (C)}$$

$$2 \text{ (D)}$$

متوسط مرجع: خارج از کشور- ۱۴۰۱

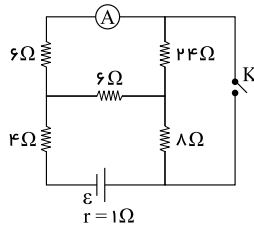
۴۱- اختلاف پتانسیل دو سر مقاومت R در مدار زیر، برابر $3V$ است. نیروی محرکه باتری، چند ولت است؟

$$5 \text{ (B)}$$

$$4 \text{ (A)}$$

$$8 \text{ (C)}$$

$$7 \text{ (D)}$$

سخت مرجع: خارج از کشور- ۱۴۰۱

۴۲- در مدار زیر، با بستن کلید، عددی که آمپرسنج آرمانی نشان می‌دهد، چند برابر می‌شود؟

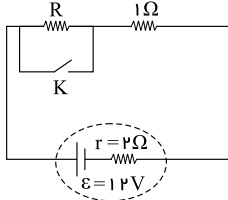
$$8 \text{ (A)}$$

$$6 \text{ (B)}$$

$$4 \text{ (C)}$$

$$2 \text{ (D)}$$

متوسط مرجع: خارج از کشور- ۱۴۰۱

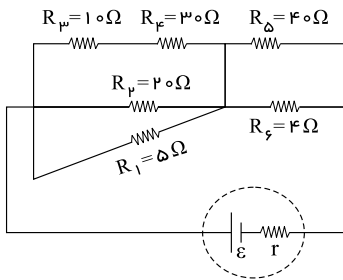
۴۳- در شکل زیر، با قطع یا وصل کلید، توان خروجی باتری ثابت می‌ماند. مقاومت R ، چند اهم است؟

$$3 \text{ (B)}$$

$$4 \text{ (A)}$$

$$1 \text{ (C)}$$

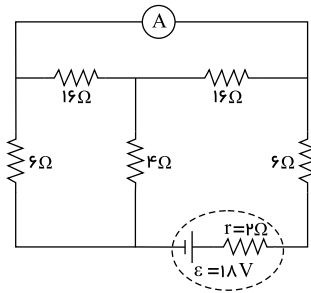
$$2 \text{ (D)}$$

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۴۰۱

۴۴- در مدار شکل زیر، توان مصرفی کدام مقاومت الکتریکی بیشتر است؟

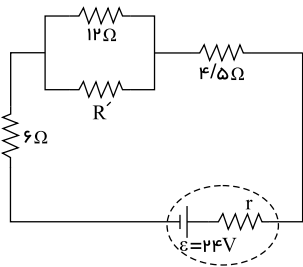
- ① R_7
- ② R_4
- ③ R_5
- ④ R_6

متوسط مرجع: سراسری - ۱۴۰۲

۴۵- در مدار روبه‌رو، آمپرسنج آرمانی، جریان چند آمپر را نشان می‌دهد؟

- ① $\frac{9}{7}$
- ② $\frac{5}{4}$
- ③ $\frac{3}{4}$
- ④ صفر

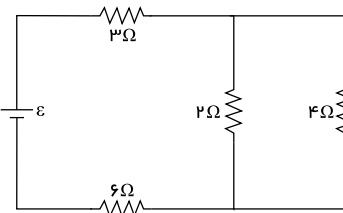
سخت مرجع: سراسری - ۱۴۰۲

۴۶- در مدار زیر، برای اینکه توان مصرفی مقاومت $4/5$ اهمی دو برابر توان مصرفی مقاومت R' باشد، کمترین مقدار ممکن برای R' چند اهم است؟

- ① ۳۶
- ② ۲۴
- ③ ۴
- ④ ۳

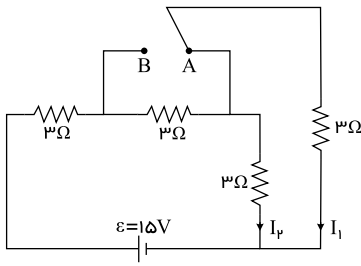
متوسط مرجع: سراسری - ۱۴۰۲

۴۷- در مدار زیر، توان مصرفی مقاومت 6 اهمی، چند برابر توان مصرفی مقاومت 4 اهمی است؟

- ① ۱۳٫۵
- ② ۱۲
- ③ ۷٫۵
- ④ ۶

۴۸- در شکل زیر، کلید اتصال را از A جدا می‌کنیم و به B وصل می‌کنیم. جریان‌های I_1 و I_2 به ترتیب چند برابر می‌شوند؟
متوسط مرجع: سراسری- ۱۴۰۲

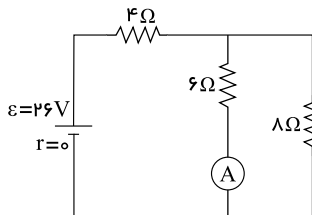
۱ و ۲ (۴)

$\frac{1}{2}$ و ۲ (۳)

$\frac{1}{2}$ و ۱ (۵)

۱ و $\frac{1}{2}$ (۱)

۴۹- در مدار زیر، اگر جای آمپرسنج آرمانی و باتری عوض شود، جریانی که از مقاومت ۸ اهمی می‌گذرد، چند آمپر تغییر می‌کند؟
سخت مرجع: سراسری- ۱۴۰۲

۱٫۵ (۴)

۱ (۳)

۰٫۵ (۵)

۰٫۲۵ (۱)

۵۰- دو مقاومت $R_1 = 4\Omega$ و R_2 را بار اول به طور متوالی و بار دوم به طور موازی به یک باتری با نیروی محرکه $24V$ و مقاومت درونی 2Ω می‌بندیم. اگر توان الکتریکی خروجی باتری در حالت اول ۳۶ درصد کمتر از توان الکتریکی خروجی باتری در حالت دوم باشد، R_2 چند اهم است؟
سخت مرجع: سراسری- ۱۴۰۲

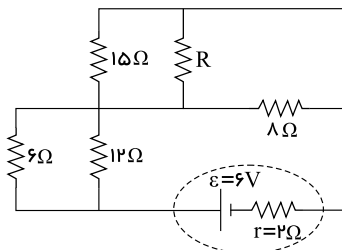
۸ (۴)

۴ (۳)

۳۶ (۵)

۱۲ (۱)

۵۱- در شکل زیر، اختلاف پتانسیل دو سر مقاومت ۶ اهمی و ۸ اهمی با هم برابر است. شدت جریانی که از مقاومت ۸ اهمی می‌گذرد، چند آمپر است؟
سخت مرجع: سراسری- ۱۴۰۲

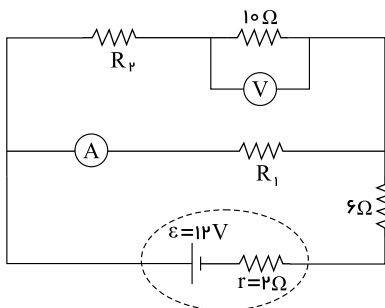
۰٫۳ (۵)

۰٫۲ (۱)

۰٫۵ (۴)

۰٫۴ (۳)

۵۲- در مدار زیر، آمپرسنج آرمانی 0.25 آمپر و ولت‌سنج آرمانی 5 ولت را نشان می‌دهد. R_1 چند اهم است؟
متوسط مرجع: سراسری- ۱۴۰۲

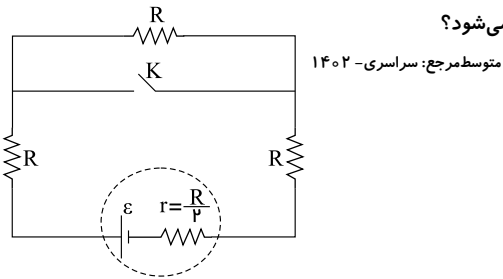
۱۲ (۱)

۱۶ (۵)

۱۸ (۳)

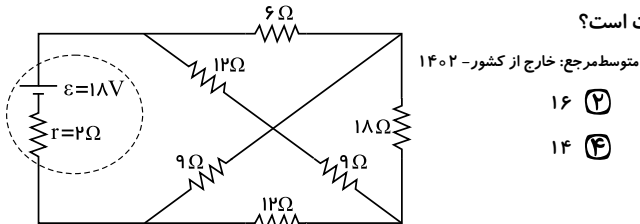
۲۴ (۴)

۵۳- در شکل زیر اگر کلید را ببندیم، اختلاف پتانسیل الکتریکی دو سر باتری چند برابر می شود؟

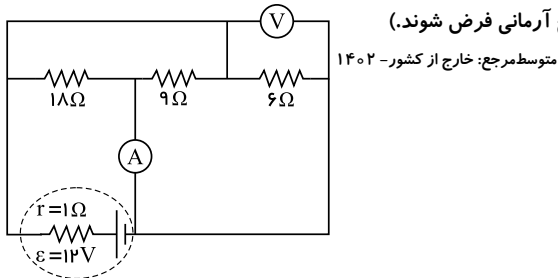
- ① $\frac{4}{5}$
 ② $\frac{5}{6}$
 ③ $\frac{14}{15}$
 ④ $\frac{15}{16}$

۵۴- در مدار شکل زیر، اختلاف پتانسیل الکتریکی دو سر باتری چند ولت است؟

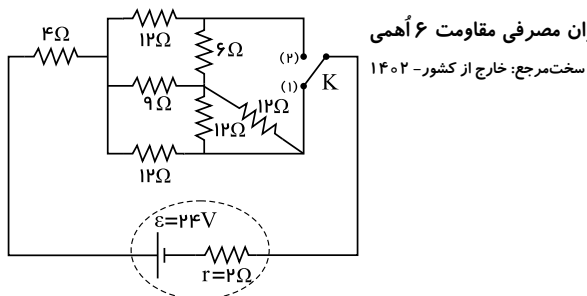
- ① ۱۷
 ② ۱۶
 ③ ۱۵
 ④ ۱۴

۵۵- در مدار شکل زیر، آمپرسنج چند آمپر را نشان می دهد؟ (ولت سنج و آمپرسنج آرمانی فرض شوند).

- ① ۱٫۵
 ② ۳
 ③ $\frac{12}{5}$
 ④ $\frac{12}{7}$

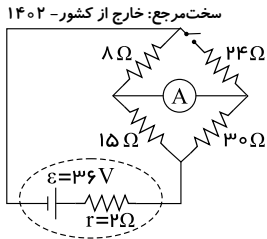
۵۶- در شکل زیر، اگر کلید را از اتصال (۱) قطع کرده و به (۲) وصل کنیم، توان مصرفی مقاومت ۶ اهمی

چند برابر می شود؟

- ① ۳
 ② ۹
 ③ $\frac{4}{3}$
 ④ $\frac{6}{3}$

۵۷- در مدار زیر، با بستن کلید، عددی که آمپرسنج آرمانی نشان می‌دهد، چند آمپر تغییر می‌کند؟

(۴) $\frac{13}{30}$

(۳) $\frac{7}{15}$

(۷) $\frac{1}{6}$

(۱) $\frac{1}{10}$

۵۸- دو مقاومت $R_1 = 8\Omega$ و R_2 را یک‌بار به‌طور متوالی و بار دوم به‌طور موازی به یک باتری با نیروی محرکه $45V$ و مقاومت درونی 2Ω می‌بندیم.

اگر توان الکتریکی خروجی باتری در حالت دوم $\frac{9}{4}$ برابر توان الکتریکی خروجی باتری در حالت اول باشد، R_2 چند اهم است؟

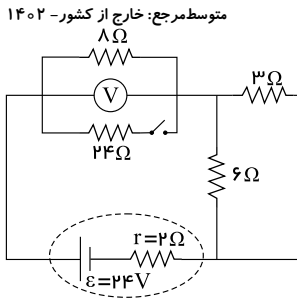
سخت‌مرجع: خارج از کشور - ۱۴۰۲ (۴) ۲۴

(۳) ۱۶

(۷) ۸

(۱) ۴

۵۹- با بستن کلید، عددی که ولت‌سنج نشان می‌دهد، چند ولت تغییر می‌کند؟

(۴) ۰٫۸

(۳) ۱٫۶

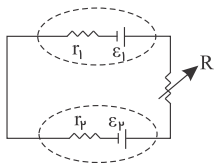
(۷) ۲٫۴

(۱) ۳٫۲

بررسی کیفی جریان ولتاژ و توان

۶۰- در مداری زیر، $\varepsilon_2 < \varepsilon_1$ است. در این مدار، با کاهش مقاومت R ، اختلاف پتانسیل الکتریکی دو سر باتری (۱) و توان ورودی باتری (۲) به ترتیب چگونه تغییر می‌کنند؟

متوسط‌مرجع: خارج از کشور - ۱۴۰۰

(۱) کاهش - افزایش

(۷) کاهش - کاهش

(۳) افزایش - افزایش

(۴) افزایش - کاهش

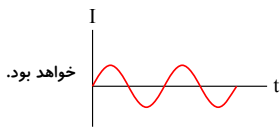
پاسخنامه تشریحی

۱ - گزینه ۴

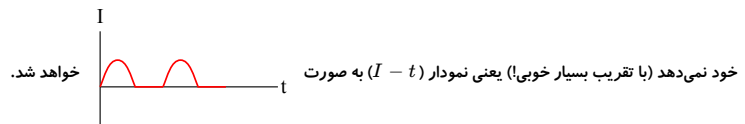
$$\begin{cases} R_1 = 6\Omega = \rho \frac{L_1}{A} \\ R = \rho \frac{L_2}{A} \xrightarrow{L_2 = L_1 \frac{1}{4}} R_2 = \frac{1}{4} R_1 = 1,5\Omega \Rightarrow \rho \frac{L_2}{A} = 1,5\Omega \end{cases}$$

در گام بعدی طول سیم را افزایش می‌دهیم تا به L_1 برسند:

$$\begin{cases} \frac{R_2}{R_1} = \left(\frac{L_2}{L_1}\right)^2 \xrightarrow{\text{چون حجم ثابت است}} A_2 L_2 = A_1 L_1 \Rightarrow \frac{L_2}{L_1} = \left(\frac{A_1}{A_2}\right) \Rightarrow \frac{R_2}{R_1} = \left(\frac{L_2}{L_1}\right) \left(\frac{A_1}{A_2}\right) = \left(\frac{L_2}{L_1}\right) \\ L_2 = L_1 \text{ و } L_2 = \frac{1}{4} L_1 \Rightarrow \left(L_2 = \frac{1}{4} L_1\right) \Rightarrow \frac{R_2}{R_1} = 16 \Rightarrow R_2 = 16 R_1 = 16 \times 1,5 \Rightarrow R_2 = 24\Omega \end{cases}$$

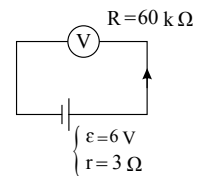
۲ - گزینه ۳ در مدار یک مولد جریان متناوب قرار دارد. هنگام اتصال کلید m در حالت (۱) دیود نقشی در مدار نداشته و نمودار $(I - t)$ به شکل خواهد بود.

ولی هنگامی که کلید در وضعیت (۲) قرار دارد، دیود فقط در جهت ساعتگرد اجازه عبور جریان را از خود می‌دهد. و در مواقعی که مولد جهت جریان را وارونه می‌کند، دیود اجازه عبور جریان را از

خود نمی‌دهد (با تقریب بسیار خوبی!) یعنی نمودار $(I - t)$ به صورت خواهد شد.

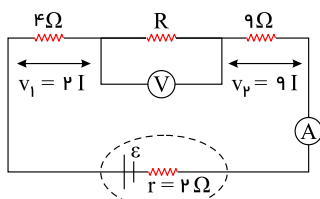
۳ - گزینه ۲

$$I = \frac{q}{t} = \frac{ne}{t} \rightarrow \begin{cases} n = \frac{It}{e} = \frac{6 \times 60}{1,6 \times 10^{-19}} \\ I = \frac{\epsilon}{r + R} = \frac{6}{3 + 6000} = \frac{6}{6000} \end{cases}$$

$$\begin{cases} 1 \leq X < 5 \Rightarrow X = 10 = 1 \\ 5 \leq X < 10 \Rightarrow X = 10 = 10 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} 6 \sim 10 \\ 60 = 6 \times 10 \sim 10^2 \\ 6000 = 6,000 \times 10^3 = 10^1 \times 10^4 = 10^5 \\ 1,6 \sim 10^0 = 1 \end{cases} \Rightarrow n \sim \frac{10 \times 10^2}{10^5 \times 1 \times 10^{-19}} = 10^{17}$$

۴ - گزینه ۲

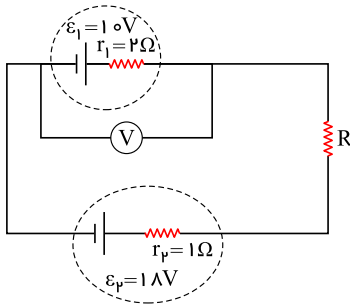
می‌دانیم که در اینجا نیروی محرکه، مجموع اختلاف پتانسیل دو سر مدار خارجی و افت پتانسیل در مولد را تامین می‌کند. بنابراین داریم:

$$\epsilon = rI + V_1 + V + V_2 \rightarrow \epsilon = rI + 4I + V + 9I \xrightarrow{\substack{I=0,8A \\ V=12V}} \epsilon = 2 \times 0,8 + 4 \times 0,8 + 12 + 9 \times 0,8 \rightarrow \epsilon = 24V$$

۵ - گزینه ۳

در اینجا با توجه به پایانه‌های مولدها در مدار، درمی‌یابیم که یکی از مولدها (در اینجا ε_1) در حال شارژ شدن است. بنابراین اگر اختلاف پتانسیل دو سر آن‌ها را با V_1 و V_2 نمایش دهیم، داریم:

$$V_2 = V_1 + V_R$$

از طرفی برای مولدی که در حال شارژ شدن است، داریم:

$$V_1 = \varepsilon_1 + r_1 I \rightarrow 14 = 10 + 2I \rightarrow I = 2A$$

و برای مولدی که در حال شارژ شدن مدار است:

$$V_2 = \varepsilon_2 - r_2 I = 18 - 1 \times 2 \rightarrow V_2 = 16V$$

و در نهایت داریم:

$$V_2 = V_1 + V_R \rightarrow 16 = 14 + V_R \rightarrow V_R = 2V$$

۶ - گزینه ۲ در ابتدا با توجه به بزرگی نیروی محرکه مولدها و نیز پایانه‌های مولدها، درمی‌یابیم که جریان مدار ساعتگرد است. بنابراین در ابتدا مقدار جریان I مدار را به دست می‌آوریم:

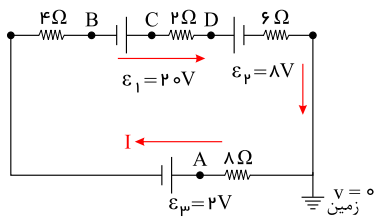
$$I = \frac{\varepsilon_1 - \varepsilon_2}{R_{eq} + r_1 + r_2} = \frac{18 - 12}{2 + 8 + 0.5 + 1.5} \rightarrow I = 0.5A$$

حال از نقطه E با پتانسیل الکتریکی $V_E = 0$ تا نقطه A در خلاف جهت جریان می‌رویم:

$$V_E + 8 \times 0.5 + 0.5 \times 0.5 - 18 = V_A \rightarrow V_A = -13.75V$$

۷ - گزینه ۳

بدیهی است که با توجه به وضعیت پایانه‌های مولدها، جریان در مدار ساعتگرد است.

حال جریان I را می‌یابیم.

$$I = \frac{\varepsilon_1 - (\varepsilon_2 + \varepsilon_3)}{R_{eq} + r_1 + r_2 + r_3} = \frac{20 - 10}{20} = \frac{1}{2}A$$

حال سؤال را به دو روش می‌توان حل کرد.

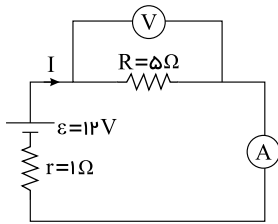
روش (۱): از هریک از نقاط داده شده، در جهت یا خلاف جهت جریان تا پتانسیل صفر (زمین)، حرکت کنیم و در نهایت آن‌ها را با هم مقایسه کنیم.

روش (۲): در اینجا مولد با نیروی محرکه ε_1 تولیدکننده انرژی و بقیه مصرف کننده هستند، پس نزدیک ترین نقطه

به پایانه مثبت این مولد، بیشترین پتانسیل الکتریکی نسبت به بقیه را دارد. یعنی در اینجا نقطه C.

۸ - گزینه ۱

در حالت اول:

$$I = \frac{\varepsilon}{R+r} = \frac{12}{5+1} \Rightarrow I = 2A$$

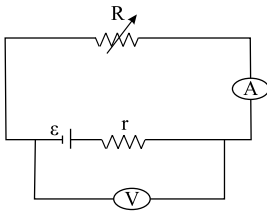
$$V = RI = 5 \times 2 \Rightarrow V = 10V$$

در حالت دوم، دو سر مقاومت 5Ω اتصال کوتاه شده و اختلاف پتانسیل دو سر آن صفر می شود. در این حالت ولتسنج نیروی محرکه مولد یعنی $V = 12V$ و آمپرسنج عدد صفر را نشان می دهد.

پس عددی که آمپرسنج در حالت دوم نشان می دهد، $2A$ کمتر از حالت اول و عددی که ولتسنج در حالت دوم نشان می دهد، $2V$ بیشتر از حالت اول است.

اختلاف پتانسیل دو سر مقاومت $R = 5\Omega$ نیز به اندازه $10V$ کاهش می یابد.

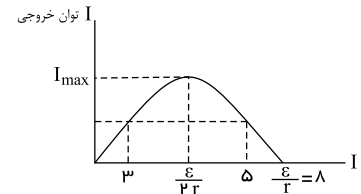
۹ - گزینه ۴ گام اول:

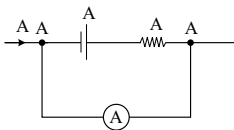
$$P = \varepsilon I - I^2 r \begin{cases} I_1 = 3A \\ \rightarrow P_1 = 3\varepsilon - 9r \\ I_2 = 5A \\ \rightarrow P_2 = 5\varepsilon - 25r \end{cases}$$

فرض سوال: $P_2 = P_1 \rightarrow 3\varepsilon - 9r = 5\varepsilon - 25r \rightarrow 16r = 2\varepsilon \rightarrow \frac{\varepsilon}{r} = 8 = I_{max}$

با توجه به نمودار رسم شده
روش دوم تا اینجا $\rightarrow \frac{\varepsilon}{2r} = \frac{5+3}{2} = 4 \rightarrow \frac{\varepsilon}{r} = 8$

گام دوم: هنگامی که ولتسنج ایده آل صفر را نشان می دهد:

$$\Rightarrow V_A + \varepsilon - rI = V_B \Rightarrow V_{BA} = \varepsilon - rI = 0 \rightarrow I = \frac{\varepsilon}{r} \rightarrow I = 8A$$

۱۰ - گزینه ۱ توان تولیدی مولد از رابطه $P = \varepsilon I$ محاسبه می شود. از طرفی می دانیم که جریان مدار از رابطه مقابل محاسبه می شود.

$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r}$$

بنابراین توان تولیدی این مولد از رابطه زیر به دست می آید.

$$P = \frac{\varepsilon^2}{R_{eq} + r}$$

در حالت اول، مقاومت های 3Ω و 6Ω موازی اند معادل آنها با مقاومت 4Ω متوالی است. بنابراین داریم:

$$R_{eq} = \frac{3 \times 6}{3 + 6} + 4 \Rightarrow R_{eq1} = 6\Omega$$

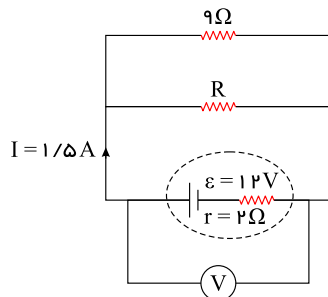
و در حالت دوم، به جای مقاومت 3Ω مقاومت 12Ω قرار گرفته، بنابراین:

$$R_{eq} = \frac{12 \times 6}{12 + 6} + 4 \Rightarrow R_{eq2} = 8\Omega$$

در ادامه داریم:

$$P = \frac{\varepsilon^2}{R_{eq} + r} \xrightarrow{\substack{\varepsilon=5V \\ r=4\Omega}} \begin{cases} P_1 = \frac{25}{6+4} = \frac{25}{10} W \\ P_2 = \frac{25}{8+4} = \frac{25}{12} W \end{cases} \Rightarrow |\Delta P| = \frac{25}{10} - \frac{25}{12} \Rightarrow |\Delta P| = \frac{5}{12} W$$

۱۱ - گزینه ۱

می دانیم که در این مدار، توان خروجی (مفید) مولد با مجموع توان مصرفی مقاومت های 9Ω و R برابر است. از طرفی با توجه به موازی بودن مقاومت ها با مولد، اختلاف پتانسیل دو سر مولد با اختلاف پتانسیل دو سر هریک از مقاومت ها یکسان است؛ بنابراین داریم:

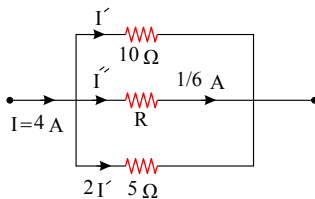
$$P_{R=9\Omega} = \frac{V^2}{R} = \frac{(9)^2}{9} \rightarrow P_{R=9\Omega} = 9W$$

$$P_{\text{خروجی}} = \varepsilon I - r I^2 = 12 \times 1,5 - 2 \times (1,5)^2 \rightarrow P_{\text{خروجی}} = 13,5W$$

$$P_{\text{خروجی}} = P_{R=9} + P_R \rightarrow 13,5 = 9 + P_R \rightarrow P_R = 4,5W$$

۱۲ - گزینه ۳

بدیهی است جریان عبوری از مقاومت 10Ω نصف جریان عبوری از مقاومت 5Ω است:

$$I = 4A = 3I' + 1,6 \Rightarrow 3I' = 2,4A \Rightarrow I' = 0,8A$$

$$V_R = V_{R=10\Omega} = 10\Omega \times 0,8 = 8V \Rightarrow P = V_R \times I'' = 8 \times 1,6 \Rightarrow U = Pt = 12,8 \times 25 \times 60 = 19200J = 19,2kJ \Rightarrow U = 19,2kJ$$

دیدیم نیازی به محاسبه R نبود. (هرچند به سهولت قابل محاسبه بود!)

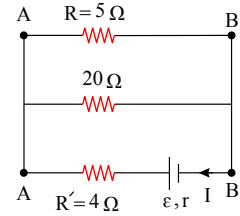
۱۳ - گزینه ۴ از شاخه وسطی چون قطع است، جریان عبور نمی کند پس آن را کنار می گذاریم! پس اگر جریان در مدار اصلی I باشد، داریم:

$$I = \frac{\varepsilon_1 - \varepsilon_2}{(r_1 + r_2) + R_{eq}} = \frac{16 - 4}{2 + 13} = \frac{12}{15} = \frac{4}{5} = 0,8$$

$\left\{ \begin{array}{l} \Delta V \text{ عدد ولتسنج} \\ \text{جریان در مدار پادساعتگرد است} \end{array} \right. \Rightarrow \begin{array}{c} \text{Circuit Diagram} \\ \Rightarrow V = \varepsilon_r + 3I \Rightarrow V = 4 + 3 \times 0,8 = 6,4V \\ \left\{ \begin{array}{l} \varepsilon_3 = 4V \\ r_3 = 0 \end{array} \right. \end{array}$

۱۴ - گزینه ۳

$R_{eq} = 4 + 5 = 9\Omega \Rightarrow I_{\text{اصلی}} = \frac{\varepsilon}{r + R_{eq}} = \frac{1\text{A}}{1 + 9} = 1,1\text{A}$
 $\Delta V_{(R=5\Omega)} = 5 \times 1,1 = 9V \quad (1)$

$R_{eq} = 4 + \frac{20 \times 5}{20 + 5} = 4 + \frac{100}{25} = 8\Omega \Rightarrow I'_{\text{اصلی}} = \frac{1\text{A}}{1 + 8} = \frac{1\text{A}}{9} = 1,1\text{A}$

$\Delta V'_{(R=5\Omega)} = \Delta V_{AB} = \varepsilon - (r + R')I' = 1\text{A} - (1 + 4)(1,1) \Rightarrow \Delta V' = 8V \quad (2)$

تغییر مییابد به (۱) و (۲) $\rightarrow 9V \rightarrow 8V$ ۱ ولت کاهش یافته است.

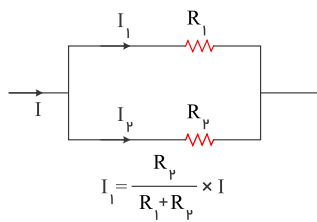
۱۵ - گزینه ۳

توان خروجی باتری، همان توان مصرفی مقاومت معادل مدار است. بنابراین در هر حالت داریم:

$\Rightarrow I = 2\text{A} \Rightarrow P_1 = \frac{R_{eq}}{P} = RI^2 = 25 \times 2^2 = 100W \Rightarrow P_1 = 100W \quad (1)$

در حالت دوم که دو مقاومت $25\Omega, 100\Omega$ موازی بسته شده‌اند، جریان کل مدار را به صورت زیر می‌یابیم:

$\Rightarrow 1,92 = \left(\frac{100}{125}\right)I' \Rightarrow I' = \frac{5}{4} \times 1,92 \Rightarrow I' = 2,4A$

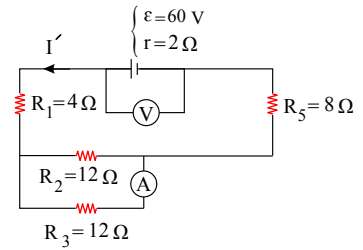

$\left\{ \begin{array}{l} \text{توان مصرفی } R_{eq} \\ \text{توان خروجی باتری} \end{array} \right. \Rightarrow P_r = P = (20)(2,4)^2 = 115,2 \Rightarrow P_r = 115,2W \quad (2)$
 $R_{eq} = \frac{25 \times 100}{25 + 100} = \frac{25 \times 100}{125} = \frac{100}{5} = 20\Omega$
 $(1) \text{ و } (2) \Rightarrow \Delta P = 115,2 - 100 = 15,2W \Rightarrow \Delta P = 15,2W$

۱۶ - گزینه ۱ چون مقاومت آمپرسنج ایده‌آل ناچیز است، مقاومت R_f اتصال کوتاه شده و حذف می‌گردد:

$$\Rightarrow I' = \frac{\varepsilon}{r + R_{eq}} = \frac{60}{2 + (4 + \frac{12}{2} + 8)} \Rightarrow I' = 3A \rightarrow \text{عدد آمپرسنج} = 1,5A$$

$$\text{عدد ولتسنج} = \varepsilon - rI = 60 - 2 \times 3 = 54V$$

۱۷ - گزینه ۴

$$\begin{matrix} A & B \\ \circ & \bullet \end{matrix} \Rightarrow V_B - 4I' + 8I = V_A \Rightarrow V_A - V_B = V_{AB} = 12 = 8I - 4I'$$

$$\Rightarrow 2I - I' = 3 \xrightarrow{\text{از طرفی}} \begin{cases} I + I' = 3A \\ 2I - I' = 3A \end{cases}$$

$$3I = 6A \Rightarrow I = 2A \text{ و } I' = 1A$$

$$V_{AB} = RI' \Rightarrow 12 = R \times 1 \Rightarrow R = 12\Omega$$

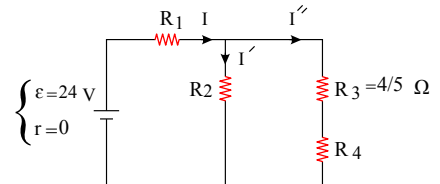
۱۸ - گزینه ۴ می‌دانیم توان خروجی باتری از رابطه: $P = \varepsilon I - rI^2$ محاسبه می‌شود که برابر با توان مصرفی مقاومت‌های خارجی مدار یعنی: $P_{Req} = R_{eq} I^2$ است. (در صورتی که یک باتری داشته باشیم).

$$V = \varepsilon \begin{cases} P_1 = \frac{V^2}{R_{eq}} = \frac{\varepsilon^2}{4} \text{ و } R_{eq} = \frac{6 \times 12}{6 + 12} = 4\Omega \\ P_r = \frac{V^2}{R'_eq} = \frac{\varepsilon^2}{12} \text{ و } R'_eq = 12\Omega \end{cases}$$

$$\frac{P_r}{P_1} = \frac{\frac{\varepsilon^2}{12}}{\frac{\varepsilon^2}{4}} = \frac{4}{12} = \frac{1}{3} \Rightarrow \frac{P_r}{P_1} = \frac{1}{3}$$

۱۹ - گزینه ۱ اگر جریان کل مدار را I و جریان عبوری از مقاومت R_p را I' و جریان عبوری از مقاومت R_r را I'' بنامیم:

$$P_{R_p} = P_{R_r} \Rightarrow R_p I'^2 = R_r I''^2 \Rightarrow R_p = R_r = 4,5\Omega \quad (1)$$

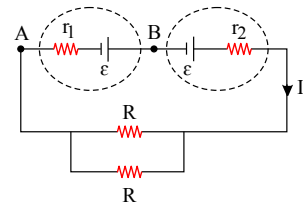
$$\begin{cases} P_{R_p} = P_{R_r} \Rightarrow \frac{V_{R_p}^2}{R_p} = \frac{V_{R_r}^2}{R_r} \xrightarrow{(*)} \frac{4}{R_p} = \frac{1}{4,5} \Rightarrow R_p = 18\Omega \quad (2) \\ V_{R_p} = V_{R_r} + V_{R_f} = 2V_{R_p} \quad (*) \end{cases}$$

$$R_p = 2R_{r, f} \Rightarrow \begin{cases} I'' = 2I' \Rightarrow P_{R_1} = P_{R_p} \Rightarrow R_1 I^2 = R_p (I'')^2 \Rightarrow R_1 (\frac{3}{2} I'')^2 = 4,5 I''^2 \Rightarrow \frac{9}{4} R_1 = 4,5 \Rightarrow R_1 = 2\Omega \quad (3) \\ I = I' + I'' = \frac{3}{2} I'' \end{cases}$$

$$(1) \text{ و } (2) \text{ و } (3) \Rightarrow R_{eq} = 2 + \frac{9 \times 18}{9 + 18} = 2 + \frac{9 \times 18}{27} = 8\Omega \Rightarrow I = \frac{\varepsilon}{r + R_{eq}} = \frac{24}{0 + 8} = 3A \Rightarrow I' = (\frac{R_{r, f}}{R_{r, f} + R_p}) I = (\frac{9}{9 + 18}) \times 3 = 1A$$

۲۰ - گزینه ۲ اگر اختلاف پتانسیل دو سر یک مولد با نیروی محرکه ε و مقاومت درونی V برابر صفر باشد، جریان عبوری از آن مولد $I = \frac{\varepsilon}{V}$ است، زیرا:

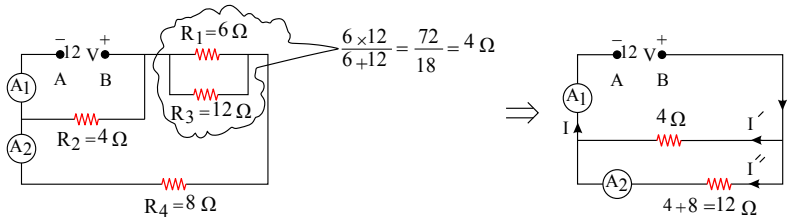
$$V_A - r_1 I + \varepsilon = V_B \Rightarrow V_B - V_A = 0 = \varepsilon - r_1 I \Rightarrow I = \frac{\varepsilon}{r_1}$$

از طرفی: $I = \frac{2\varepsilon}{\sum r + R_{eq}}$ پس:

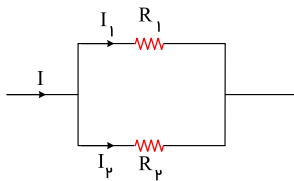
$$I = \frac{2\varepsilon}{(r_1 + r_2) + \frac{R}{2}} = \frac{\varepsilon}{r_1} \Rightarrow r_1 + r_2 + \frac{R}{2} = 2r_1 \Rightarrow r_1 - r_2 = \frac{R}{2} \Rightarrow R = 2(r_1 - r_2)$$

۲۱ - گزینه ۳ کافی است کمی مقاومت R_p را جابه‌جا کنیم:

$$I = \frac{V_{AB}}{R_{eq}} = \frac{12}{\frac{4 \times 12}{4 + 12}} = \frac{12}{3} = 4A$$

تذکر: در تقسیم جریان در مقاومت‌های موازی می‌توان به صورت زیر عمل کرد.

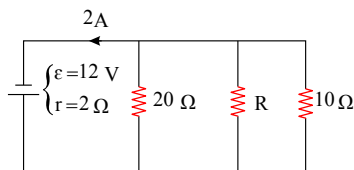

$$\begin{cases} I_1 = \frac{R_p}{R_1 + R_p} I \\ I_p = \frac{R_1}{R_1 + R_p} I \end{cases}$$

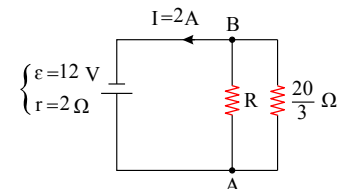
$$I'' = \left(\frac{4}{4 + 12} \right) \times 4 = 1A$$

۲۲ - گزینه ۴

معادل ۲ مقاومت 10Ω و 20Ω را R' می‌نامیم. بنابراین داریم:

$$R' = \frac{20 \times 10}{20 + 10} = \frac{200}{30} = \frac{20}{3}\Omega$$

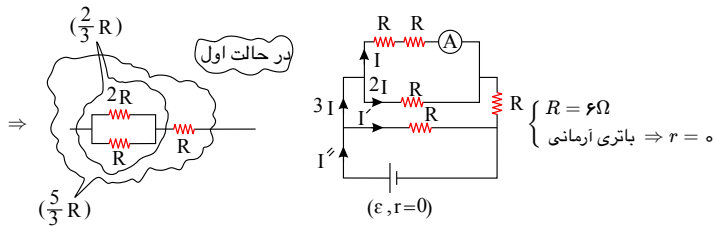

$$I = \frac{\varepsilon}{r + R_{eq}} \Rightarrow \nu = \frac{12}{2 + R_{eq}} \Rightarrow R_{eq} = 4\Omega \Rightarrow R_{eq} = 4 = \frac{R \times \frac{20}{3}}{R + \frac{20}{3}} \Rightarrow 4R + \frac{80}{3} = \frac{20R}{3} \Rightarrow \frac{20R}{3} - 4R = \frac{80}{3} \Rightarrow \frac{8R}{3} = \frac{80}{3} \Rightarrow R = 10\Omega$$

$$V_{AB} = \Delta V_{\text{باتری}} = \varepsilon - rI = 12 - 2 \times 2 = 8V \Rightarrow P_R = \frac{V_{AB}^2}{R} = \frac{8^2}{10} = 6,4W$$

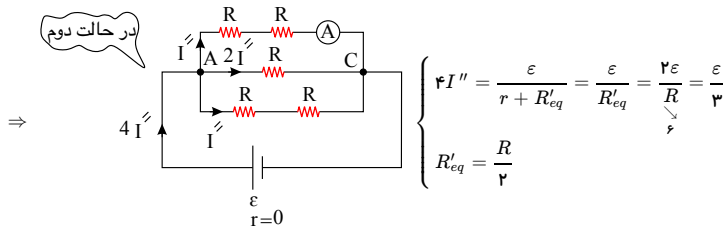
$$U_R = P_R \times \Delta t = 6,4 \times 60 = 384J \Rightarrow U_R = 384J \rightarrow P = RI^2 t = 10 \times (2/10)^2 \times 60 = 384J$$

۲۳ - گزینه ۲ در حالت اول:

$$\Rightarrow \left\{ \begin{aligned} 3I &= \left(\frac{R}{R + \frac{5}{3}R} \right) I'' = \left(\frac{3}{8} \right) \left(\frac{\varepsilon}{\frac{5}{3}R} \right) = \frac{3\varepsilon}{5R} \Rightarrow I = \frac{\varepsilon}{30} \\ R_{eq} &= \frac{\frac{5}{3}R \times R}{\frac{5}{3}R + R} = \frac{5R^2}{8R} = \frac{5}{8}R \Rightarrow I'' = \frac{\varepsilon}{r + R_{eq}} = \frac{\varepsilon}{\frac{5}{8}R} = \frac{8\varepsilon}{5R} \end{aligned} \right.$$

در حالت دوم:

$$4I'' = \frac{\varepsilon}{3} \Rightarrow I'' = \frac{\varepsilon}{12} \Rightarrow \frac{I''}{I} = \frac{\frac{\varepsilon}{12}}{\frac{\varepsilon}{30}} = \frac{30}{12} = \frac{5}{2}$$

۲۴ - گزینه ۳ در ابتدا جریان کل مدار را محاسبه می کنیم، سپس مرحله به مرحله به صورت زیر عمل می کنیم.

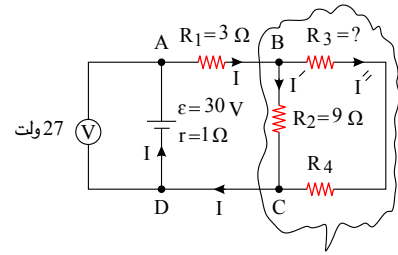
$$V = \varepsilon - rI \Rightarrow 27 = 30 - 1 \times I \Rightarrow I = 3A$$

$$V_{AD} = V_1 + V_{BC} \rightarrow 27 = 3 \times 3 + 9I' \rightarrow I' = 2A$$

$$I + I' + I'' \rightarrow 3 = 2 + I'' \rightarrow I'' = 1A$$

$$P_f = R_f I^2 \rightarrow 6 = R_f (1)^2 \rightarrow R_f = 6\Omega$$

$$V_{BC} = V_r + V_f \rightarrow 18 = R_r \times 1 + 6 \times 1 \rightarrow R_r = 12\Omega$$

$$R_{eq} = R_1 + R' \rightarrow 9 = 3 + R' \rightarrow R' = 6\Omega$$

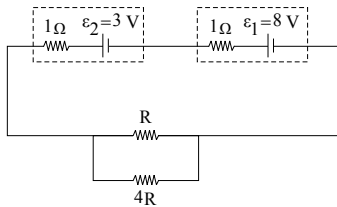
روش دوم: ابتدا اختلاف پتانسیل دو سر مولد که همان اختلاف پتانسیل دو سر هر یک از مقاومت‌های موازی است را می‌یابیم:

$$V = \varepsilon - rI = 12 - 2 \times 2 \rightarrow V = 8V$$

حال اگر جریان عبوری از هر یک از مقاومت‌های 1Ω و 2Ω را محاسبه می‌کنیم:

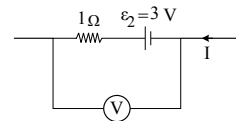
$$I = \frac{V}{R} \rightarrow \begin{cases} I_1 = \frac{8}{2} = 4 \\ I_2 = \frac{8}{1} = 8 \end{cases} \xrightarrow{I_{کل} = 2A} \begin{cases} \text{جریان عبوری از } R \rightarrow R = 10\Omega \\ I_r = 2 - 1/2 = 0.8 \end{cases}$$

۲۵ - گزینه ۱

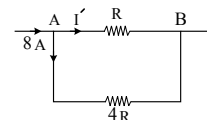

$$\Delta V = 3.5 = \varepsilon + rI = 3 + 1 \times I \Rightarrow I = 0.5A$$

گام اول: $\Delta V_r > \varepsilon_r$ بنابراین:

گام دوم: روش اول ← بدون محاسبه R:

روش دوم ← با محاسبه R:

$$I = 0.5 = \frac{\varepsilon_1 - \varepsilon_2}{(r_1 + r_2) + R_{eq}} = \frac{8 - 3}{2 + R_{eq}} = \frac{5}{2 + R_{eq}} \Rightarrow R_{eq} = 8\Omega \Rightarrow \frac{4R \times R}{5R} = 8 \Rightarrow 40R = 4R^2 \Rightarrow 4R(10 - R) = 0$$

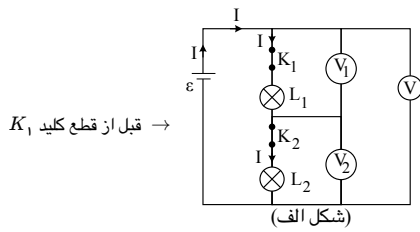
$$\Rightarrow \begin{cases} R = 0 \text{ ق. ق.} \\ R = 10\Omega \Rightarrow I' = \left(\frac{40}{50}\right) \times 0.5 = 0.4A \end{cases}$$

$$\Rightarrow P_R = RI^2 = (10)(0.4)^2 = 1.6W$$

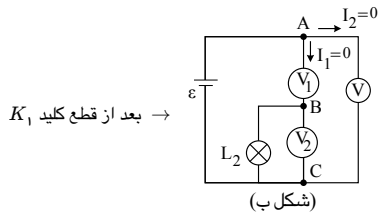
۲۶ - گزینه ۲ نکته: می‌دانیم از ولت‌سنج‌های آرمانی جریانی عبور نمی‌کند. پس مسیر جریان در ابتدا به شکل زیر است

۵ تست فیزیک یازدهم فصل دو سر سراسری ۴ سال اخیر

(شکل الف).

در شکل (ب) لامپ L_1 با قطع کلید K_1 از مدار حذف می گردد، در مورد جریان هم دقت کنیم، جریان اصلی و تمام شاخه ها صفر است.

ولتسنج V :

$V_{AC} = ?$

$$\Rightarrow V_C + \varepsilon = V_A \Rightarrow V_{AC} = \varepsilon \neq 0 \Rightarrow V \neq 0$$

ولتسنج V_1 :

$V_{AB} = ?$

$$\Rightarrow V_B - R_r + \varepsilon = V_A \Rightarrow V_{AB} = V_1 \neq 0$$

ولتسنج V_r :

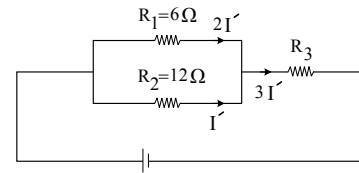
$V_{BC} = ?$

$$\Rightarrow V_B - R_r = V_C \Rightarrow V_{BC} = V_r = 0$$

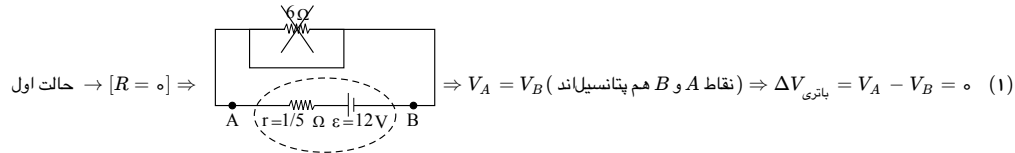
نکته مهم: هرگاه جریان عبوری از مقاومت R صفر باشد آن مقاومت مثل یک سیم رسانای بدون مقاومت عمل می کند!

۲۷ - گزینه ۳ گام اول: جریان (جریان کمتر) گذرنده از R_p را، I' نام گذاری می کنیم. آنگاه:

$$\begin{cases} R_p \rightarrow I' \\ R_1 = \frac{1}{2} R_p \Rightarrow I_1 = 2I_p = 2I' \\ R_p \Rightarrow I_p = I_1 + I_p = 3I' \\ P_{R_p} = 6P_{R_1} \Rightarrow R_p I_p^2 = 6R_1 I'^2 \Rightarrow R_p (9I'^2) = 6 \times 12 \times I'^2 \Rightarrow R_p = 8\Omega \end{cases}$$

۲۸ - گزینه ۴ در حالت اول که مقاومت متغیر صفر است، دو سر مولد اتصال کوتاه شده و اختلاف پتانسیل دو سر آن صفر است. یعنی:

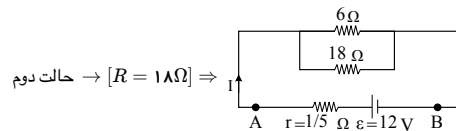
$$I = \frac{\varepsilon}{r + R_{eq}} = \frac{12}{1/5 + 1/5} = 10A \Rightarrow \Delta V_{AB} = \varepsilon - rI = 12 - 1/5 \times 10 = 0$$

در حالت دوم، ابتدا مقاومت معادل، سپس جریان تولیدی توسط مولد و در نهایت اختلاف پتانسیل دو سر مولد را محاسبه می‌کنیم:

$$R_{eq} = \frac{6 \times 18}{6 + 18} = 4.5\Omega$$

$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} = \frac{12}{4.5 + 1/5} = 2A$$

$$V = \varepsilon - rI = 12 - 1/5 \times 2 = 9V$$

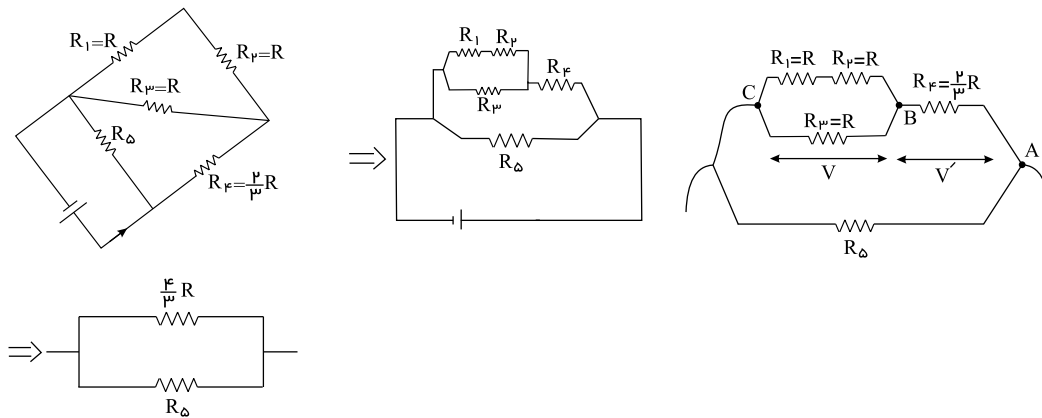

روش دیگر:

$$V'_{AB} = \varepsilon - rI = \varepsilon - r \left(\frac{\varepsilon}{r + R_{eq}} \right) = \frac{\varepsilon r + \varepsilon R_{eq} - r\varepsilon}{r + R_{eq}} \Rightarrow \begin{cases} V'_{AB} = \frac{\varepsilon R_{eq}}{r + R_{eq}} = \frac{12 \times 4.5}{1/5 + 4.5} = \frac{54}{6} = 9V \Rightarrow V'_{AB} = 9V \quad (2) \\ R_{eq} = \frac{6 \times 18}{6 + 18} = \frac{6 \times 18}{24} = 4.5\Omega \end{cases}$$

از صفر به ۹V افزایش می‌یابد. $\Rightarrow (1), (2)$

۲۹ - گزینه ۳

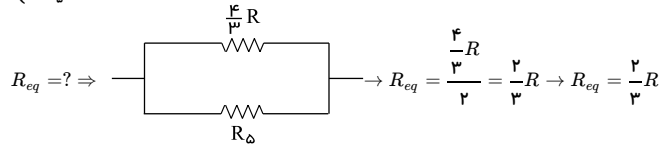

$$(R_{eq})_{BC} = \frac{2R \times R}{2R + R} = \frac{2}{3}R \text{ است و } \frac{2}{3}R \text{ برابر } A \text{ و } B \text{ است}$$

مقاومت بین B و C هم $\frac{2}{3}R$ است و چون متوالی هستند و جریان‌ها نیز برابرند، بنابراین:

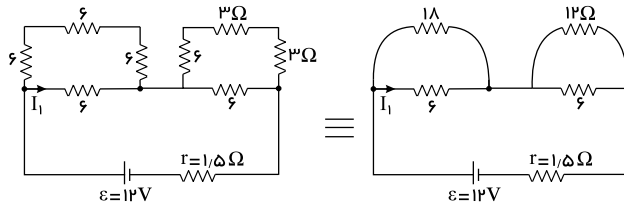
$$V = V' \Rightarrow V_{R_\Delta} = 2V_{R_\gamma} \xrightarrow{V_{R_\gamma} = V} V_{R_\Delta} = 2V$$

$$\begin{cases} P_{R_\gamma} = \frac{1}{\gamma} P_{R_\Delta} \Rightarrow \frac{V_\gamma^2}{R_\gamma} = \frac{1}{\gamma} \left(\frac{2V_\Delta^2}{R_\Delta} \right) \Rightarrow \frac{1}{R} = \frac{4}{\gamma R_\Delta} \Rightarrow R_\Delta = \frac{4}{\gamma} R \\ V_{R_\gamma} = \Delta V_{BC} = V \\ V_{R_\Delta} = 2V \end{cases}$$

۳۰ - گزینه ۳

ابتدا مدار را به صورت زیر مرتب می‌کنیم. سپس جریان کل و بعد از آن جریان عبوری از هر شاخه را می‌یابیم.

$$R_{eq} = \frac{6 \times 18}{6 + 18} + \frac{6 \times 12}{6 + 12} = 4.5 + 4 = 8.5 \Omega$$

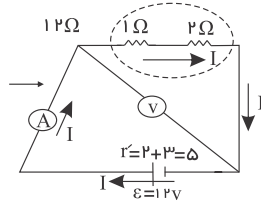
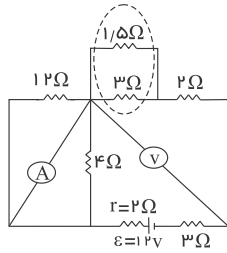
$$I_t = \frac{\epsilon}{R_{eq} + r} = \frac{12}{8.5 + 1.5} = 1.2 A \rightarrow I_t = 1.2 A$$

میدانیم که در اتصال موازی دو مقاومت R_1 و R_2 داریم:

$$I_1 = \frac{R_2}{R_1 + R_2} I \text{ و } I_2 = \frac{R_1}{R_1 + R_2} I$$

$$\rightarrow I_1 = \left(\frac{18}{6 + 18} \right) I_t = \left(\frac{3}{4} \right) (1.2) = 0.9 A$$

چون آمپرسنج آرمانی است، دارای مقاومت الکتریکی بسیار ناچیز (تقریباً صفر) است، پس مقاومت‌های 4Ω و 12Ω اتصال کوتاه می‌شوند و داریم:

حال که مدار ساده‌تر شد، بدیهی است که ولت‌سنج، ولتاژ دو سر مولد جدید را (با مقاومت درونی جدید) و آمپرسنج، جریان کل مدار را نمایش می‌دهد. بنابراین داریم:

$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r'} = \frac{12}{3 + 2} \rightarrow I = 1,5A$$

$$V = \varepsilon - r'I = 12 - 2 \times 1,5 \rightarrow V = 9,0V$$

در ابتدا با توجه به تقسیم جریان دو گره A ، می‌دانیم که $I' = 3A$ است. زیرا:

$$3 = I' + 1 \rightarrow I' = 3A$$

از طرفی می‌دانیم که:

$$V_{AB} = V_{AC} - V_{CB} \xrightarrow{V=RI} 6 \times 3 = 9 \times 1 + 90 \times I_{\psi} \rightarrow I_{\psi} = 0,1$$

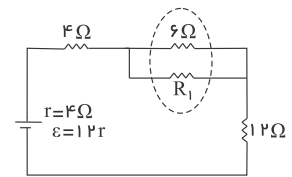
در گره C داریم:

$$1 = I_{\psi} + I_{\psi} \xrightarrow{I_{\psi}=0,1} I_{\psi} = 0,9A$$

و در نهایت داریم:

$$P_{R_{\psi}} = V_{CB} \times I_{\psi} \xrightarrow{V_{CB}=90 \times 0,1=9V} \xrightarrow{I_{\psi}=0,9} P_{R_{\psi}} = 9 \times 0,9 \rightarrow P_{R_{\psi}} = 8,1W$$

۳۳ - گزینه ۳ در حالتی که کلید باز است، داریم:

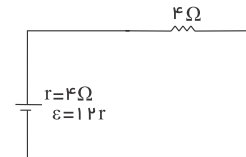

$$R' = \frac{6R_1}{6 + R_1}$$

$$R_{eq} = 16 + R'$$

$$V_{\text{دوسر مولد}} = \frac{R_{eq} + \varepsilon}{R_{eq} + r} = \frac{(16 + R') \times 12}{20 + R'}$$

در حالتی که کلید بسته شود کل مقاومت‌های R' و 12Ω اتصال کوتاه می‌شوند و مدار به صورت زیر خواهد بود. در این صورت ولتاژ دو سر مولد (v') برابر است با:

$$V' = \frac{R_{eq} + \varepsilon}{R_{eq} + r} = \frac{4 \times 12}{4 + 4} = v' = 6v$$

از طرفی طبق صورت سوال که با بستن کلید، ولتاژ دو سر باتری ۴۰ درصد کاهش می‌یابد، پس فقط ۶۰ درصد ولتاژ آن برابر v' است یعنی:

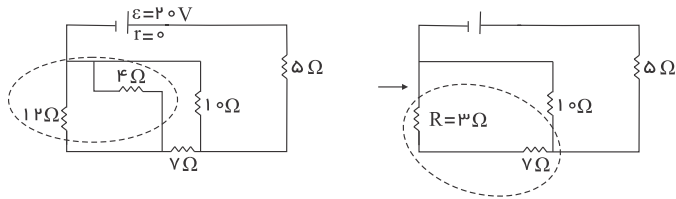
$$v' = 0,6v \xrightarrow{v'=6v} 6 = 0,6v \rightarrow v = 10v \xrightarrow{(1) \frac{(16 + R') \times 12}{20 + R'}} = 10 \rightarrow R' = 4\Omega$$

و در نهایت داریم:

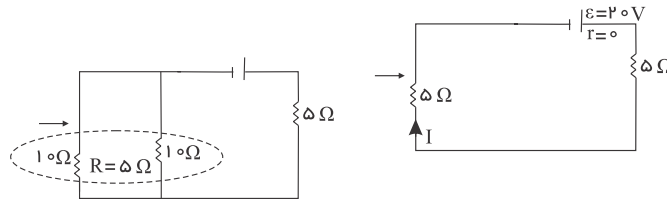
$$R' = \frac{6R_1}{6 + R_1} \xrightarrow{R'=4} 4 = \frac{6R_1}{6 + R_1} \rightarrow R_1 = 12\Omega$$

۳۴ - گزینه ۲

$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} = \frac{20}{1000} \rightarrow I = 2A$$

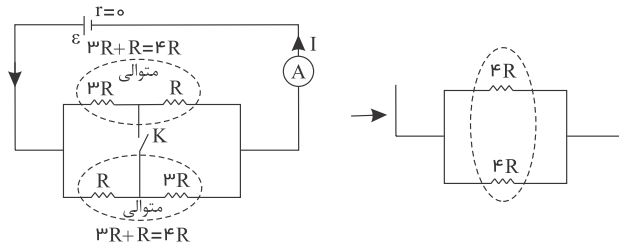
حال قدم به قدم برمی‌گردیم.

$$\begin{cases} I' + I'' = 1 \\ I' = 3I'' \end{cases} \rightarrow I' = \frac{3}{4}A$$

۳۵ - گزینه ۴

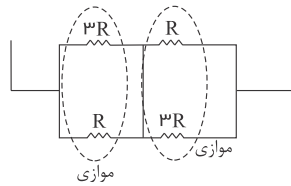
در حالتی که کلید باز است:

$$R_{eq} = \frac{4R}{2} = 2R$$

$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} \xrightarrow{r=0} 1,2 = \frac{\varepsilon}{2R} \rightarrow \varepsilon = 2,4R$$

در حالتی که کلید بسته است:

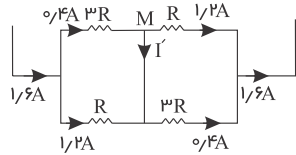

$$R_{eq} = \frac{3}{4}R + \frac{3}{4}R \rightarrow R_{eq} = \frac{3}{2}R$$

$$\frac{3R \times R}{4R} = \frac{3}{4}R \quad \frac{R \times 3R}{4R} = \frac{3}{4}R$$

$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} = \frac{2,4R}{\frac{3}{2}R} \rightarrow I' = 1,6A$$

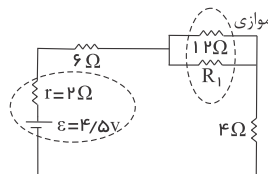
با تقسیم جریان بین دو مقاومت $3R$ و R و قانون گره داریم:

$$0,4 + I' = 1,2 \rightarrow I' = 0,8A$$

۳۶ - گزینه ۳

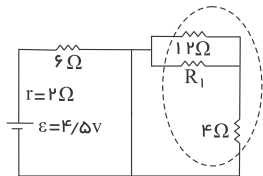
هنگامی که کلید باز است، داریم:

$$R_{eq} = 6 + 4 + R' = 10 + \frac{12R_1}{12 + R_1}$$

$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} = \frac{4,5}{10 + \frac{12R_1}{12 + R_1} + 2} = \frac{4,5}{\frac{12R_1}{12 + R_1} + 12}$$

$$V_{R=6\Omega} = \epsilon I = \frac{6 \times 4,5}{12R_1 + 12}$$

در حالت دوم که کلید بسته است، سمت راست مدار به طور کلی اتصال کوتاه شده و داریم:

$$I = \frac{\epsilon}{R'_{eq} + r} = \frac{4,5}{6 + 2} = \frac{4,5}{8}$$

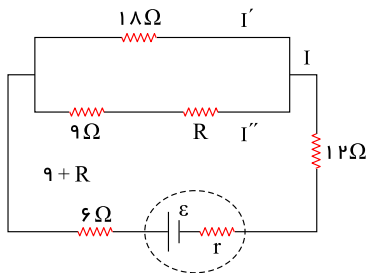
$$V'_{R=6\Omega} = \epsilon I' = \frac{6 \times 4,5}{8} = \frac{13,5}{4}$$

از طرفی طبق فرض سؤال داریم:

$$V_{R=6\Omega} = 2V'_{R=6\Omega} = \frac{13,5}{2} = 2 \times \frac{6 \times 4,5}{12R_1 + 12} \rightarrow 15 = \frac{12R_1}{12 + R_1 + 12} \rightarrow R_1 = 6\Omega$$

۳۷ - گزینه ۲

در ابتدا با توجه به اینکه اختلاف پتانسیل دو سر مقاومت‌های ۱۸ Ω و ۱۲ Ω برابرند، رابطه بین جریان‌های آنها را می‌یابیم.

$$V_{18} = V_{12} \xrightarrow{V=RI} 18I' = 12I \rightarrow I' = \frac{2}{3}I$$

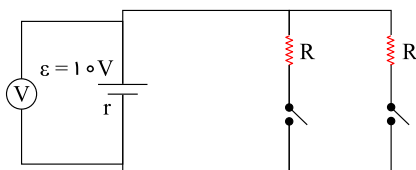
از طرفی با توجه به گره A داریم:

$$I' + I'' = I \rightarrow \frac{2}{3}I + I'' = I \rightarrow I'' = \frac{1}{3}I$$

در آخر، با توجه به موازی بودن مقاومت‌ها در شاخه‌های داده‌شده داریم:

$$18I' = (9 + R)I'' \rightarrow 18 \times \frac{2}{3}I = (9 + R)\frac{1}{3}I \rightarrow R = 27\Omega$$

۳۸ - گزینه ۳ می‌دانیم که در اینجا، ولت‌سنج آرمانی، اختلاف پتانسیل دو سر مولد یعنی همان اختلاف پتانسیل دو سر مدار خارجی را نشان می‌دهد، بنابراین داریم:

$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} \rightarrow V = R_{eq} I \rightarrow V = \frac{R_{eq} \varepsilon}{R_{eq} + r}$$

در حالت اول که فقط یکی از کلیدها بسته است، $R_{eq} = R$ بوده، بنابراین رابطه بین R و r را می‌یابیم:

$$V = \frac{R_{eq} \varepsilon}{R_{eq} + r} \rightarrow \varepsilon = \frac{R \times 10}{R + r} \rightarrow r = \frac{2}{3} R$$

در حالت دوم که هر دو کلید بسته هستند، مدار شامل دو مقاومت خارجی و موازی R است. بنابراین داریم:

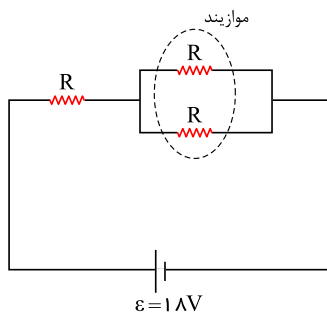
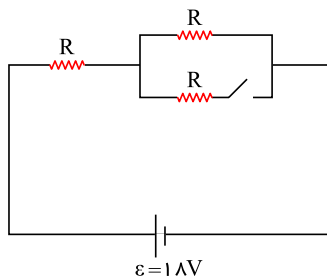
$$V = \frac{R_{eq} \varepsilon}{R_{eq} + r} \xrightarrow{\substack{R_{eq} = \frac{R}{2} \\ r = \frac{2}{3} R}} V = \frac{\frac{R}{2} \times 10}{\frac{R}{2} + \frac{2R}{3}} \rightarrow V = \frac{30}{7} V$$

۳۹ - گزینه ۴

در حالت اول، مقاومت معادل مدار به صورت $R_{eq1} = 2R$ و در حالت دوم که کلید بسته شده، مقاومت معادل

مدار به صورت $R_{eq} = \frac{3}{2}R$ است. از طرفی می‌دانیم که توان مصرفی مدار خارجی، معادل همان توان خروجی

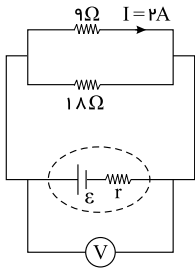
(مفید) مولد است. بنابراین داریم:

$$P = R_{eq} I^2 \xrightarrow{I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r}} P = \frac{R_{eq} \varepsilon^2}{(R_{eq} + r)^2} \xrightarrow{r=0} P = \frac{\varepsilon^2}{R_{eq}} \rightarrow P_2 - P_1 = \frac{\varepsilon^2}{R_{eq2}} - \frac{\varepsilon^2}{R_{eq1}} \rightarrow 9 = \frac{1.8^2}{\frac{r}{2}R} - \frac{1.8^2}{2R} \rightarrow R = 6\Omega$$

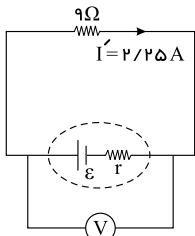
۴۰ - گزینه ۴

در حالت اول که کلید بسته است، مقاومت‌های ۹Ω و ۱۸Ω به صورت موازی در مدار قرار دارند، پس ولتاژ دو سر مقاومت ۹Ω با ولتاژ دو سر مولد یکسان است. یعنی:

$$\begin{cases} V = \frac{R_{eq}\varepsilon}{R_{eq}+r} \xrightarrow{R_{eq}=6\Omega} V = \frac{6\varepsilon}{6+r} \Rightarrow 18 = \frac{6\varepsilon}{6+r} \rightarrow \varepsilon = 18 + 3r \\ V = R_1 I_1 = 9 \times 2 = 18V \end{cases}$$

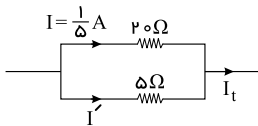
در حالت دوم که کلید باز است، فقط مقاومت ۹Ω در مدار است و داریم:

$$\begin{cases} V' = \frac{R'_{eq}\varepsilon}{R'_{eq}+r} = \frac{9\varepsilon}{9+r} \\ V' = R_1 I'_1 = 9 \times \frac{2}{25} = \frac{18}{25}V \end{cases} \Rightarrow \frac{18}{25} \rightarrow \frac{9\varepsilon}{9+r} \Rightarrow 4\varepsilon = 18 + 9r \xrightarrow{(*)} \begin{cases} \varepsilon = 18 + 3r \\ 4\varepsilon = 18 + 9r \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} r = 3\Omega \\ \varepsilon = 27V \end{cases}$$

۴۱ - گزینه ۴

ابتدا به صورت زیر جریان کل مدار که توسط مولد تولید می‌شود را محاسبه می‌کنیم. دو مقاومت ۵Ω و ۲۰Ω موازی‌اند. بنابراین:

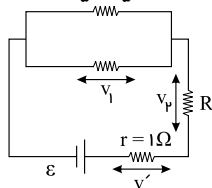

$$20 \times \frac{1}{\Delta} = 5 \times I' \rightarrow I' = \frac{4}{\Delta} A$$

و جریان کل:

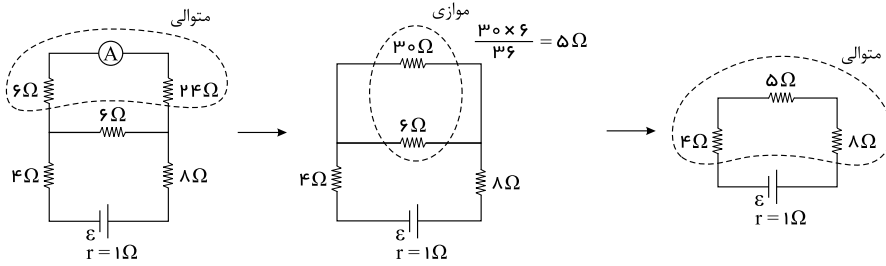
$$I_t = I + I' = \frac{1}{\Delta} + \frac{4}{\Delta} = 1A$$

حال می‌دانیم که نیروی محرکه مولد با مجموع اختلاف پتانسیل دو سر اجزای مدار و افت پتانسیل در مولد برابر است. یعنی:

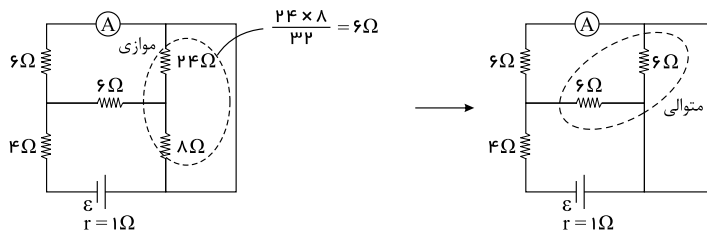
$$\left\{ \begin{array}{l} V_1 = 20I \\ V_r = 3V, V' = rI_t \\ \varepsilon = V_1 + V_r + V' \end{array} \right\} \Rightarrow \varepsilon = 20 \times \frac{1}{5} + 3 + 1 \times 1 \Rightarrow \varepsilon = 8V$$

۴۲ - گزینه ۱ قبل از بستن کلید مقاومت معادل را می یابیم:

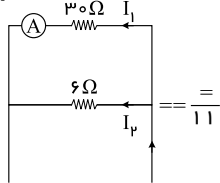

$$R_{eq} = 17\Omega \rightarrow I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} = \frac{\varepsilon}{18}$$

حال در حالتی که کلید بسته است، مجدداً مقاومت معادل را محاسبه می کنیم:

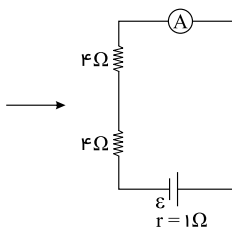

$$\Rightarrow I' = \frac{\varepsilon}{R'_{eq} + r} = \frac{\varepsilon}{9}$$

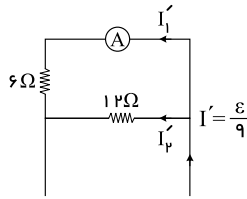
$$I = \frac{\varepsilon}{18}$$

$$\left\{ \begin{array}{l} \frac{I_1}{I_2} = \frac{6}{30} = \frac{1}{5} \\ I_1 + I_2 = \frac{\varepsilon}{18} \end{array} \right\} \Rightarrow I_1 = \frac{\varepsilon}{108}$$

حال به تقسیم جریان در شاخه ها می پردازیم تا عددی که آمپرسنج نمایش می دهد را محاسبه کنیم.
در مدار اول (قبل از بستن کلید)

و در مدار دوم (بعد از بستن کلید)

$$I' = \frac{\varepsilon}{9}$$

$$\begin{cases} \frac{I'_1}{I'_2} = \frac{12}{6} = 2 \\ I_1 + I_2 = \frac{\varepsilon}{9} \end{cases} \Rightarrow I'_1 = \frac{2\varepsilon}{27}$$

و در نهایت داریم:

$$\frac{I'_1}{I_1} = \frac{\frac{2\varepsilon}{27}}{\frac{\varepsilon}{108}} \rightarrow \frac{I'_1}{I_1} = 8$$

۴۳ - گزینه ۲ اگر مقاومت معادل مدار را، قبل از بستن کلید R_1 و بعد از بستن کلید R_2 بنامیم، در صورتی توان خروجی (مفید) مولد در هر دو حالت یکسان خواهد بود که شرط زیر برقرار باشد:

$$r = \sqrt{R_1 R_2}$$

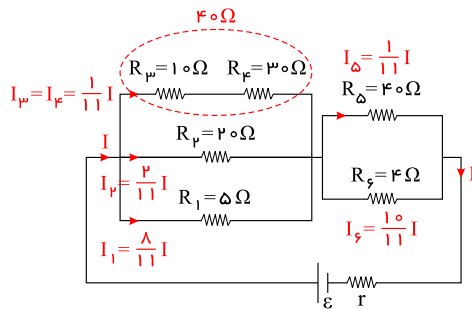
بنابراین داریم:

$$R_1 = R + 1 \text{ قبل از بستن کلید}$$

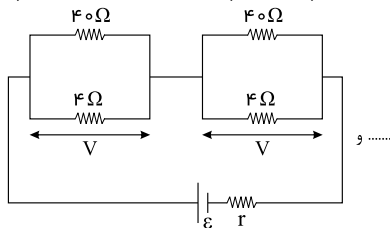
$$R_2 = 1\Omega \text{ بعد از بستن کلید} \xrightarrow{r=2\Omega} 2 = \sqrt{(R+1)(1)} \Rightarrow R+1 = 4 \Rightarrow R = 3\Omega$$

۴۴ - گزینه ۴

در ابتدا مدار را به صورت زیر مرتب می‌کنیم.

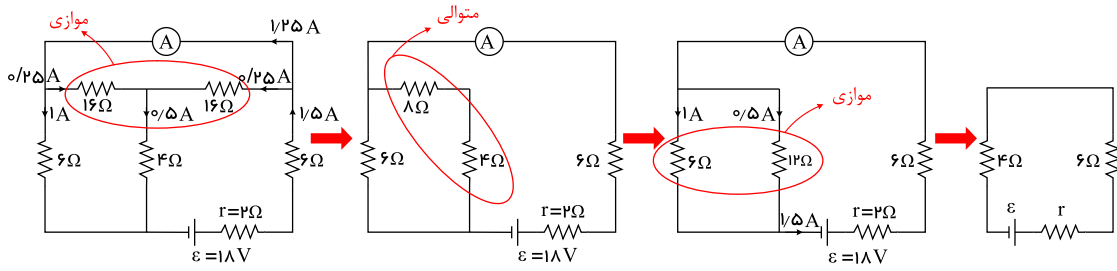

حال اگر جریان کل مدار را I بنامیم، جریان در شاخه‌ها همانند شکل تقسیم می‌شود. و در ادامه اگر از رابطه $P = RI^2$ توان‌ها را با هم مقایسه کنیم، بیشترین توان مصرفی $R_p = 4\Omega$ دارد.

روش دوم: بعد از ساده کردن دوباره مدار و استفاده از رابطه $P = \frac{V^2}{R}$ نیز می‌توان سؤال را حل کرد.

۴۵ - گزینه ۲ در ابتدا مقاومت معادل و جریان کامل مدار را محاسبه می‌کنیم.

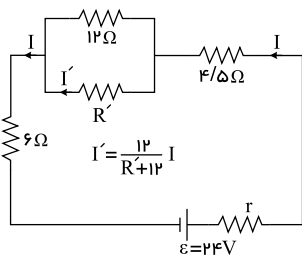

$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} = \frac{18}{10 + 2} \Rightarrow I = 1,5A$$

$$I_A = I_{کل} - I_{16\Omega} = 1,5 - 0,25 = 1,25A = \frac{5}{4}A$$

حال اگر به تقسیم جریان بپردازیم، داریم:

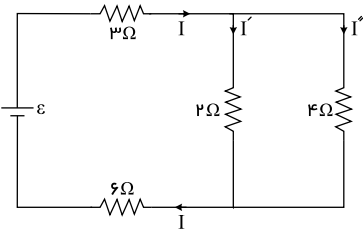
۴۶ - گزینه ۳ با توجه به شکل مدار داریم:

$$P = RI^2 \xrightarrow{P_f = rP_{R'}} 4,5I^2 = 2 \times R' \times \left(\frac{12}{R' + 12}I\right)^2 \Rightarrow 4,5 = \frac{2 \times 144R'}{(R' + 12)^2} \Rightarrow \begin{cases} R' = 36\Omega \\ R = 4\Omega \end{cases}$$

در اینجا کمترین مقدار R' را خواسته که $R' = 4\Omega$ می شود.

۴۷ - گزینه ۱ با توجه به تقسیم جریان بین مقاومت ها داریم:

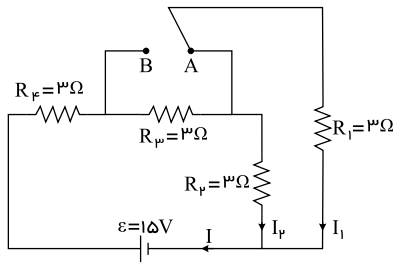

$$I' = \frac{4}{4+2}I = \frac{2}{3}I$$

$$I'' = \frac{2}{4+2}I = \frac{1}{3}I$$

$$P = RI^2 \Rightarrow \frac{P_f}{P_f} = \frac{6 \times I^2}{4 \times \left(\frac{1}{3}I\right)^2} \Rightarrow \frac{P_f}{P_f} = 13,5$$

۴۸ - گزینه ۴ اگر کلید به A متصل باشد دو مقاومت R_1 و R_2 موازی اند و با بقیه متوالی:

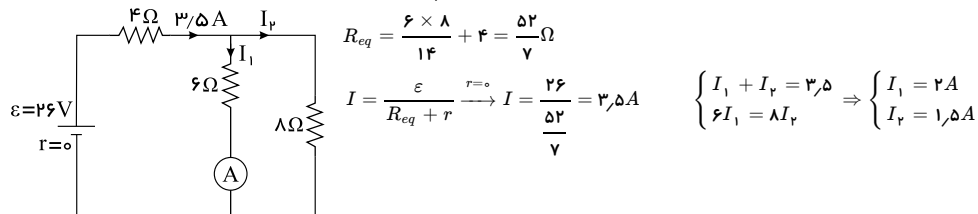
$$R_{eq} = \frac{3 \times 3}{3 + 3} + 3 + 3 = 7.5 \Omega$$

$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq}} = \frac{15}{7.5} = 2A \Rightarrow \begin{cases} I_1 = 1A \\ I_r = 1A \end{cases}$$

و اگر کلید به B متصل باشد، R_p و R_r متوالی، معادل آنها با R_1 موازی و در نهایت با R_r متوالی است:

$$R'_{eq} = 2 + 3 = 5 \Omega, \quad I' = \frac{\varepsilon}{R'_{eq}} = \frac{15}{5} = 3A \Rightarrow \begin{cases} I'_1 = 2A \\ I'_r = 1A \end{cases} \Rightarrow \frac{I'_1}{I'_r} = 2, \frac{I'_1}{I_1} = 1$$

۴۹ - گزینه ۲ در حالت اول، دو مقاومت ۶Ω و ۸Ω موازی‌اند و مقاومت معادل آنها با مقاومت ۴Ω متوالی است؛ بنابراین داریم:

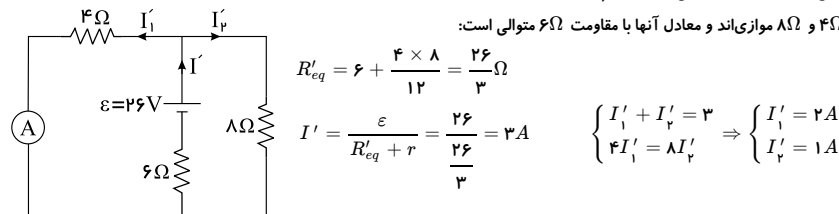

$$R_{eq} = \frac{6 \times 8}{14} + 4 = \frac{52}{7} \Omega$$

$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} \rightarrow I = \frac{26}{\frac{52}{7}} = 3.5A \quad \begin{cases} I_1 + I_r = 3.5 \\ 6I_1 = 8I_r \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} I_1 = 2A \\ I_r = 1.5A \end{cases}$$

یعنی در حالت اول، آمپرسنج مقدار ۲A را نشان می‌دهد و جریانی که از مقاومت ۸Ω می‌گذرد ۱.۵A است.

مدار را در حالت دوم رسم می‌کنیم. در این حالت مقاومت‌های ۴Ω و ۸Ω موازی‌اند و معادل آنها با مقاومت ۶Ω متوالی است:

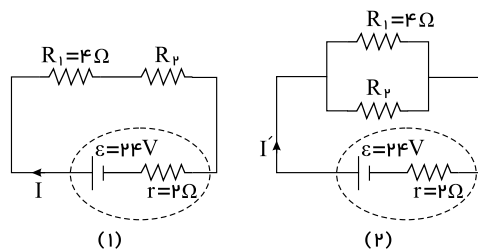
$$R'_{eq} = 6 + \frac{4 \times 8}{12} = \frac{26}{3} \Omega$$

$$I' = \frac{\varepsilon}{R'_{eq} + r} = \frac{26}{\frac{26}{3}} = 3A \quad \begin{cases} I'_1 + I'_r = 3 \\ 4I'_1 = 8I'_r \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} I'_1 = 2A \\ I'_r = 1A \end{cases}$$

در این حالت جریانی که از مقاومت ۸Ω می‌گذرد ۱A است. پس جریان عبوری از مقاومت ۸Ω نسبت به حالت قبل، ۵۰٪ کاهش یافته است.

۵۰ - گزینه ۳

می‌دانیم که توان خروجی (مفید) باتری همان توان مصرفی مدار (مقاومت معادل خارجی) است. بنابراین داریم:

$$P_1 = R_{eq} I^2 = R_{eq} \left(\frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} \right)^2 = \frac{(4 + R_p)(24)^2}{(4 + R_p + 2)^2} = \frac{(4 + R_p)(24)^2}{(6 + R_p)^2}$$

$$P_p = R'_{eq} I'^2 = R'_{eq} \left(\frac{\varepsilon}{R'_{eq} + r} \right)^2 = \frac{4R_p(24)^2}{(4 + R_p + 2)^2} = \frac{4R_p(24)^2}{(6 + R_p)^2}$$

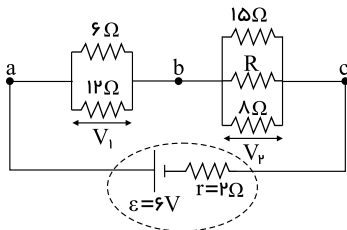
$$\frac{64}{100} P_p = P_1 \Rightarrow \frac{64}{100} \times \frac{4R_p(24)^2}{(4 + R_p + 2)^2} = \frac{(4 + R_p)(24)^2}{(6 + R_p)^2}$$

$$\Rightarrow \frac{64}{100} \times \frac{4R_p}{(4 + R_p) \left(\frac{4R_p}{4 + R_p} + 2 \right)^2} = \frac{4 + R_p}{(6 + R_p)^2} \xrightarrow{\text{از طرفین جذر میگیریم}} \frac{16}{100} \times \frac{\sqrt{R_p}}{\frac{4R_p}{4 + R_p} + 2} = \frac{4 + R_p}{6 + R_p}$$

پس R_p مربع کامل است که با توجه به گزینه ها، گزینه ۳ صحیح است.

$$R_p = 4\Omega$$

۵۱ - گزینه ۲ در ابتدا مدار را به صورت زیر ساده می کنیم:

فرض می کنیم اختلاف پتانسیل دو سر مقاومت 6Ω برابر V_1 و اختلاف پتانسیل دو سر مقاومت 8Ω برابر V_p است.

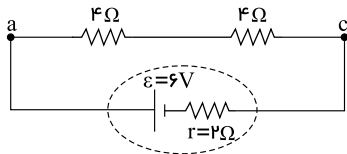
با توجه به اینکه $V_1 = V_p$ است، در اینجا مقاومت معادل بین دو نقطه a و b با مقاومت معادل بین دو نقطه b و c برابر است (چرا؟) بنابراین داریم:

$$R_{ab} = \frac{6 \times 12}{6 + 12} = 4\Omega$$

$$\frac{1}{R_{bc}} = \frac{1}{15} + \frac{1}{R} + \frac{1}{8} \xrightarrow{R_{bc}=R_{ab}} \frac{1}{4} = \frac{1}{15} + \frac{1}{R} + \frac{1}{8} \Rightarrow \frac{1}{15} + \frac{1}{R} = \frac{1}{4}$$

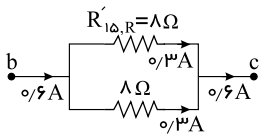
یعنی مقاومت معادل دو مقاومت موازی 15Ω و R برابر 8Ω است.

حال در ابتدا جریان کل را می یابیم:

$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} = \frac{6}{8 + 2} \Rightarrow I = 0.6A$$

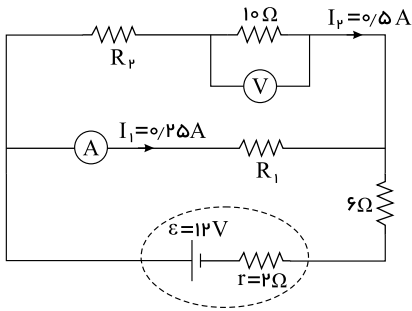
بین دو نقطه b و c داریم:

پس جریان عبوری از مقاومت 8Ω معادل نصف جریان کل یعنی $0.3A$ است.

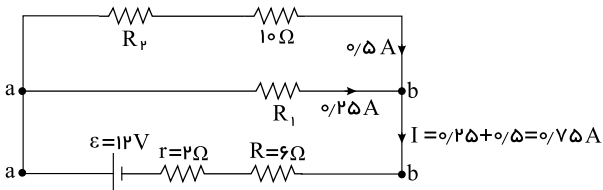
۵۲ - گزینه ۴ با توجه به اینکه ولت سنج در اینجا اختلاف پتانسیل دو سر مقاومت 10Ω را نمایش می دهد، جریان شاخه شامل

این مقاومت را می یابیم:

$$V = RI \Rightarrow 5 = 10 I_p \Rightarrow I_p = 0.5 A$$

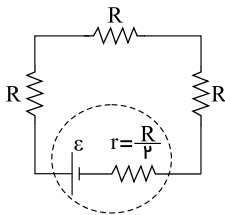
سپس جریان کل و ولتاژ دو سر شاخه شامل مقاومت R_1 را محاسبه می کنیم

$$V_{ab} = \varepsilon - rI - RI = 12 - 2 \times 0.75 - 6 \times 0.75 \Rightarrow V_{ab} = 6V$$

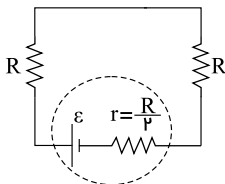
$$V_{ab} = V_{R_1} = R_1 I_1 \Rightarrow 6 = R_1 \times 0.25 \Rightarrow R_1 = 24\Omega$$

۵۳ - گزینه ۳ هنگامی که کلید باز است، داریم:

$$V = R_{eq} I = \frac{R_{eq} \varepsilon}{R_{eq} + r} \Rightarrow V_1 = \frac{3R \times \varepsilon}{3R + \frac{R}{p}} \Rightarrow V_1 = \frac{6}{7} \varepsilon$$

و در حالت دوم که کلید بسته است، دو سر مقاومت R اتصال کوتاه شده و داریم:

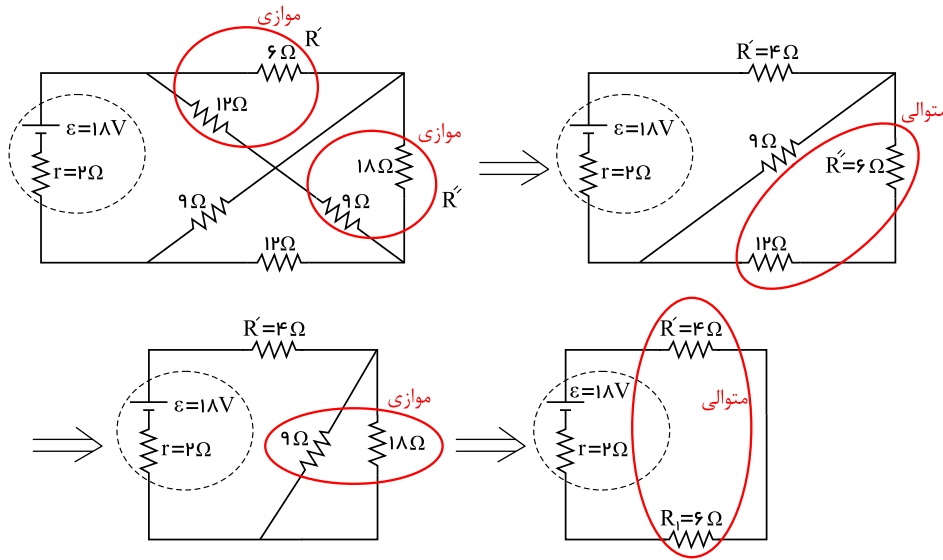

$$V_p = R'_{eq} I' = \frac{R'_{eq} \varepsilon}{R'_{eq} + r} = \frac{2R\varepsilon}{2R + \frac{R}{p}} \Rightarrow V_p = \frac{4}{5} \varepsilon$$

و در نهایت داریم:

$$\frac{V_p}{V_1} = \frac{\frac{4}{5} \varepsilon}{\frac{6}{7} \varepsilon} \Rightarrow \frac{V_p}{V_1} = \frac{28}{30} = \frac{14}{15}$$

در ابتدا مدار را به صورت زیر ساده می کنیم:

$$R' = \frac{6 \times 12}{18} = 4\Omega$$

$$R'' = \frac{9 \times 18}{27} = 6\Omega$$

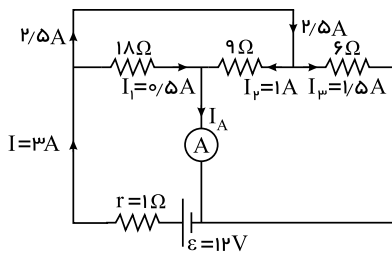
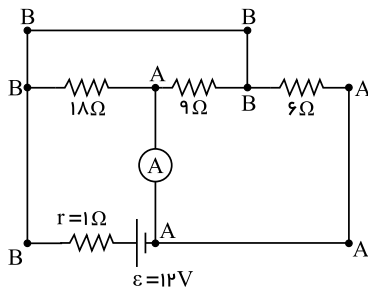
$$R_1 = \frac{18 \times 9}{27} = 6\Omega$$

$$R_{eq} = 6 + 4 = 10\Omega$$

حالا برای تعیین اختلاف پتانسیل دو سر مولد داریم:

$$V = R_{eq} I = \frac{R_{eq} \varepsilon}{R_{eq} + r} = \frac{10 \times 18}{10 + 2} \Rightarrow V = 15V$$

چون ولت سنج آرمانی فرض شده است، همانند یک کلید باز عمل می کند. از طرفی آمپر سنج آرمانی نیز همانند یک سیم بدون مقاومت عمل می کند. پس مدار شامل سه مقاومت موازی ۹Ω، ۶Ω و ۱۸Ω است. ابتدا مقاومت معادل، سپس جریان کل و در ادامه جریان عبوری از هر مقاومت را محاسبه می کنیم.

$$\frac{1}{R_{eq}} = \frac{1}{18} + \frac{1}{9} + \frac{1}{6} \Rightarrow R_{eq} = 3\Omega$$

$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} = \frac{12}{3 + 1} \Rightarrow I = 3A$$

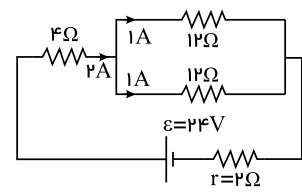
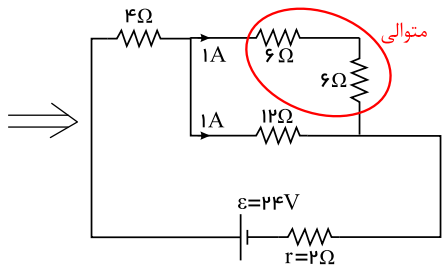
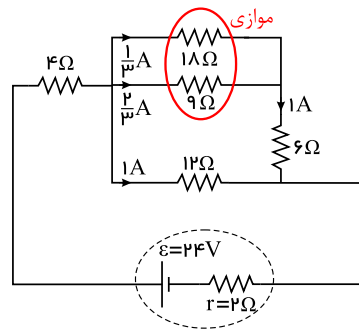
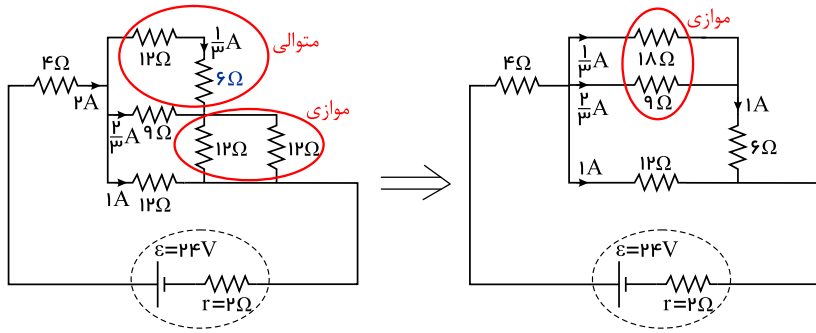
$$V = \varepsilon - rI = 12 - 1 \times 3 \Rightarrow V = 9V$$

$$\begin{cases} V_{18} = V = 18I_1 \Rightarrow 9 = 18I_1 \Rightarrow I_1 = 0.5A \\ V_9 = V = 9I_r \Rightarrow 9 = 9I_r \Rightarrow I_r = 1A \\ V_6 = V = 6I_r \Rightarrow 9 = 6I_r \Rightarrow I_r = 1.5A \end{cases}$$

$$I_A = I_1 + I_r = 0.5 + 1 \Rightarrow I_A = 1.5A$$

حال برای آمپر سنج داریم:

۵۶ - گزینه ۲ ابتدا در حالتی که کلید به نقطه (۱) متصل است، مدار را بررسی می کنیم:

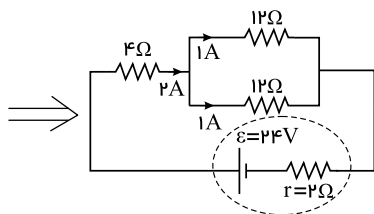
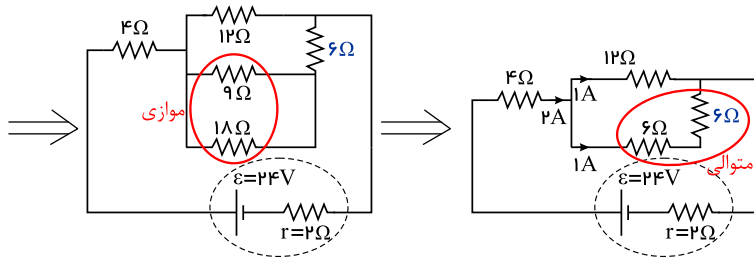
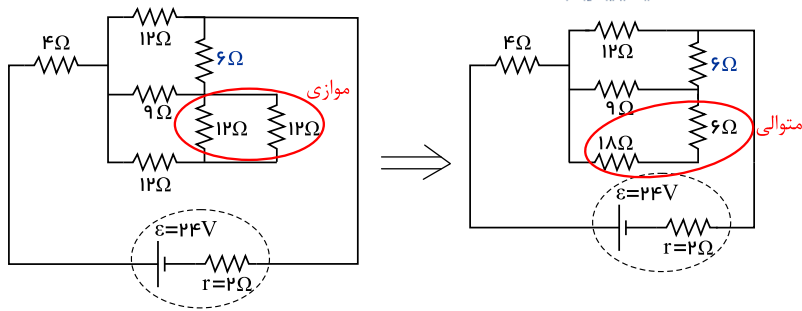
$$R_{eq} = 10\Omega$$

$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} = \frac{24}{10 + 2} = 2A$$

$$P = RI^2 = 6 \times \left(\frac{1}{3}\right)^2 = \frac{6}{9} W$$

با توجه به شکلها و تقسیم جریان، در حالت اول، جریان عبوری از مقاومت 6Ω برابر 1/3 A است پس توان مصرفی آن برابر است با:

در حالت دوم، کلید به نقطه (2) متصل است:

$$R_{eq} = 10\Omega \Rightarrow I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} = \frac{24}{10 + 2} = 2A$$

$$P' = RI^2 = 6(1)^2 = 6W$$

$$\frac{P'}{P} = \frac{6}{9} = \frac{2}{3}$$

در این حالت، جریان عبوری از مقاومت 6Ω برابر 1 آمپر است؛ پس داریم:

و در آخر داریم:

۵۷ - گزینه ۴ در ابتدا که کلید باز است، جریان عبوری از آمپرسنج را به دست می آوریم:

$$R_1 = \frac{30 \times 15}{45} = 10\Omega$$

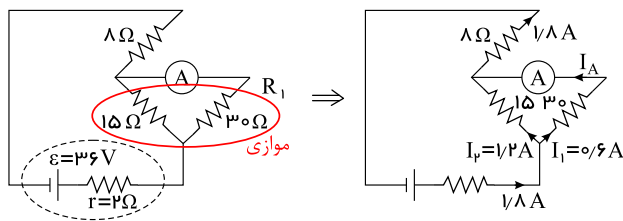
$$R_{eq} = 8 + 10 = 18\Omega$$

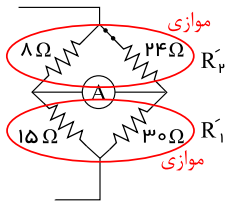
$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} = \frac{36}{18 + 2} = 1.8A$$

$$\begin{cases} 30 \cdot I_1 = 15 I_2 \\ I_1 + I_2 = 1.8A \end{cases} \Rightarrow I_1 = 0.6A, I_2 = 1.2A$$

$$\Rightarrow I_A = I_1 = 0.6A$$

یعنی در این حالت، عددی که آمپرسنج نشان می دهد، 0.6A است. در حالت دوم که کلید بسته است، داریم:

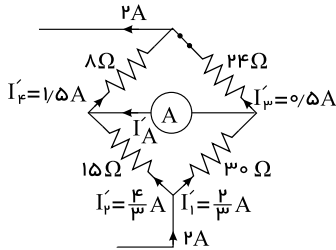
$$R'_v = \frac{24 \times 8}{32} = 6\Omega$$

$$R'_1 = \frac{30 \times 15}{45} = 10\Omega$$

$$R'_{eq} = R'_1 + R'_v = 16\Omega$$

$$I' = \frac{\varepsilon}{R'_{eq} + r} = \frac{36}{16 + 2} \Rightarrow I' = 2A$$

حال با توزیع جریان داریم:

$$\begin{cases} 30I'_1 = 15I'_v \\ I'_1 + I'_v = 2A \Rightarrow I'_1 = \frac{2}{3}A, I'_v = \frac{4}{3}A \\ 24I'_v = 8I'_8 \\ I'_v + I'_8 = 2A \end{cases} \Rightarrow I'_v = 0.5A, I'_8 = 1.5A$$

$$\Rightarrow \begin{cases} I'_A = \frac{2}{3} - 0.5 = \frac{1}{6} \\ \text{یا} \\ I'_A = 1.5 - \frac{4}{3} = \frac{1}{6}A \end{cases}$$

و در آخر داریم:

$$\Delta I_A = I_A - I'_A = 0.6 - \frac{1}{6} \Rightarrow \Delta I_A = \frac{13}{30}A$$

۵۸ - گزینه ۲ توان مفید یا خروجی باتری به صورت زیر محاسبه می شود:

$$P = R_{eq} I'^2 = R_{eq} \left(\frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} \right)^2$$

بنابراین داریم:

$$P_1 = (R_1 + R_v) \left(\frac{\varepsilon}{R_1 + R_v + r} \right)^2 \Rightarrow P_1 = (\lambda + R_v) \left(\frac{45^2}{(10 + R_v)^2} \right)$$

$$P_v = \frac{R_1 R_v}{R_1 + R_v} \left(\frac{\varepsilon}{\frac{R_1 R_v}{R_1 + R_v} + r} \right)^2 \Rightarrow P_v = \frac{\lambda R_v}{(\lambda + R_v)} \left(\frac{45^2}{\left(\frac{\lambda R_v}{\lambda + R_v} + 2 \right)^2} \right)$$

طبق فرض سؤال داریم:

$$P_v = \frac{9}{4} P_1 \Rightarrow \frac{\lambda R_v}{\lambda + R_v} \left(\frac{45^2}{\left(\frac{\lambda R_v}{\lambda + R_v} + 2 \right)^2} \right) = \frac{9}{4} (\lambda + R_v) \frac{45^2}{(10 + R_v)^2}$$

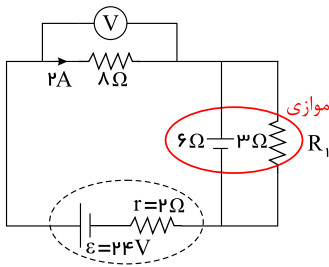
$$\Rightarrow \frac{\lambda R_v}{\left(\frac{\lambda R_v}{\lambda + R_v} + 2 \right)^2} = \frac{9}{4} \frac{(\lambda + R_v)^2}{(10 + R_v)^2}$$

$$\frac{\sqrt{\lambda R_v}}{\frac{\lambda R_v}{\lambda + R_v} + 2} = \frac{3}{2} \frac{(\lambda + R_v)}{10 + R_v}$$

پس (λR_v) یک عدد مربع کامل است که با توجه به گزینه ها، فقط $R_v = 8\Omega$ می تواند پاسخ صحیح باشد.

از طرفین جذر می گیریم:

۵۹ - گزینه ۳ ابتدا مدار را در حالت کلید باز بررسی می‌کنیم:

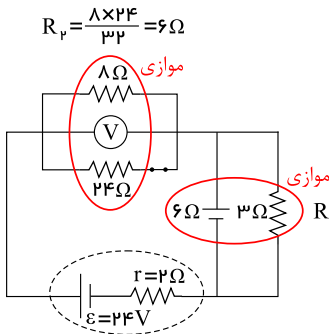
$$R_1 = \frac{6 \times 3}{9} = 2\Omega$$

$$R_{eq} = 2 + 8 = 10\Omega$$

$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} = \frac{24}{10 + 2} = 2A$$

$$V = RI = 8 \times 2 = 16V$$

در حالت دوم که کلید بسته است، داریم:

$$R'_{eq} = 2 + 6 = 8\Omega$$

$$I' = \frac{\varepsilon}{R'_{eq} + r} = \frac{24}{8 + 2} = 2,4A$$

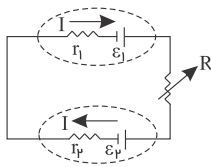
$$V' = R_p I' = 6 \times 2,4 \Rightarrow V' = 14,4V$$

$$\Delta V = V - V' = 16 - 14,4 \Rightarrow \Delta V = 1,6V$$

و در آخر داریم:

۶۰ - گزینه ۱

چون $\varepsilon_1 < \varepsilon_2$ است، جریان در مدار ساعتگرد است، بنابراین برای اختلاف پتانسیل دو سر مولدهای (۱) و (۲) داریم:

$$\begin{cases} V_1 = \varepsilon_1 - r_1 I \\ V_2 = \varepsilon_2 + r_2 I \end{cases}$$

$$\downarrow V_1 = \varepsilon_1 - r_1 I \uparrow, \uparrow V_2 = \varepsilon_2 + r_2 I \uparrow$$

$$\uparrow P_2 = V_2 I \uparrow$$

حال با کاهش مقاومت R ، با توجه به رابطه $I = \frac{\varepsilon}{R + r}$ ، جریان افزایش می‌یابد. بنابراین V_2 افزایش و V_1 کاهش می‌یابد.

از طرفی برای ورودی مولد ε_2 داریم:

یعنی توان ورودی مولد ε_2 افزایش می‌یابد.

پاسخنامه کلیدی

۱ - ۴	۱۰ - ۱	۱۹ - ۱	۲۸ - ۴	۳۷ - ۲	۴۶ - ۳	۵۵ - ۱
۲ - ۳	۱۱ - ۱	۲۰ - ۲	۲۹ - ۳	۳۸ - ۳	۴۷ - ۱	۵۶ - ۲
۳ - ۲	۱۲ - ۳	۲۱ - ۳	۳۰ - ۳	۳۹ - ۴	۴۸ - ۴	۵۷ - ۴
۴ - ۲	۱۳ - ۴	۲۲ - ۴	۳۱ - ۳	۴۰ - ۴	۴۹ - ۲	۵۸ - ۲
۵ - ۳	۱۴ - ۳	۲۳ - ۲	۳۲ - ۲	۴۱ - ۴	۵۰ - ۳	۵۹ - ۳
۶ - ۲	۱۵ - ۳	۲۴ - ۳	۳۳ - ۳	۴۲ - ۱	۵۱ - ۲	۶۰ - ۱
۷ - ۳	۱۶ - ۱	۲۵ - ۱	۳۴ - ۲	۴۳ - ۲	۵۲ - ۴	
۸ - ۱	۱۷ - ۴	۲۶ - ۲	۳۵ - ۴	۴۴ - ۴	۵۳ - ۳	
۹ - ۴	۱۸ - ۴	۲۷ - ۳	۳۶ - ۳	۴۵ - ۲	۵۴ - ۳	

